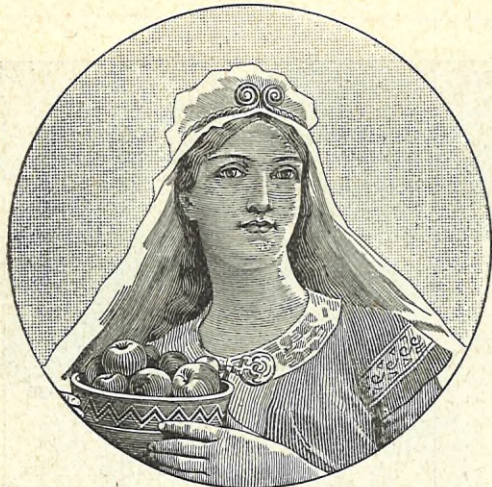


Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.



ALF WALLANDER I SIN STUDIO. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

ALF WALLANDER.

I AUGUSTI 1812 blef jag mästare i det lofliga målarämbetet, berättar om sig själf i krönikan i den gamla familjebibeln Peter Emanuel Wallander. Denne på sin tid framstående dekorationsmålare hade flere söner, af hvilka tvänne idkade arkitekturstudier. Den äldste, Josef Vilhelm Wallander, slog emellertid om efter några år och ägnade sig i stället åt måleriet.

Vilhelm Wallander — samtida med Boklund, Höckert, Scholander, Egron Lundgren, Edv. Bergh, Malmström, Winge m. fl. — blef en af de mest typiske bland de svenske representanterna för "Düsseldorfskolan" och har blifvit kallad dess "roligaste berättare".

Wallander hade sin styrka i hvad som på den tiden var särskildt ägnadt att göra en konstnär populär, nämligen "förmågan att kunna på ett glad och näpet sätt berätta små scener ur hvardagslivet, sedda med en godmodigt skalkaktig blick, som liksom plirar åt åskådaren för att framlocka hans muntherhet." Och ännu i dag höra denne konstnärers folk-lifsbilder från Vingåker och andra trakter, hans Bellmans-typer m. fl. till de taflor som göra åskådaren glad. — Det är något af samma kynne — ehuru hans utveckling ledts i delvis helt andra banor och han upptagit en nyare tids idealer — som utmärker den konstnär,

hvilken i vår tid för släktens runor med den äran, nämligen *Alf Wallander*, son till arkitekten Adolf Wallander, och den förres brorson.

Efter att först ha genomgått en kurs i Tekniska skolan blef Alf Wallander år 1879 elev vid Konstakademien. Där arbetade han till år 1885, då han på ett resestipendium begaf sig till Paris. — Wallanders första större arbete var oljemålningen "Julottan", såld till museet i Minneapolis, vid konstutställningen därstädes 1886. Å "Salongen" 1889 erhöi han mention honorable för oljemålningen "En rolig visa", och å världsutställningen s. å. första medaljen för pastellmålning. Den belönade pastellen "Tiggargubben", tillhör Fürstenbergska galleriet i Göteborg. Wallander ägnade sig sedan så godt som

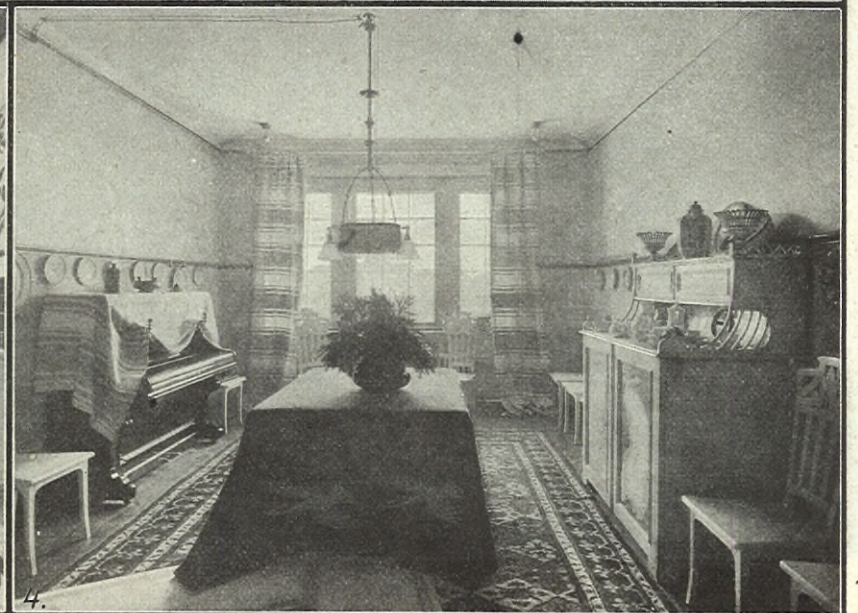
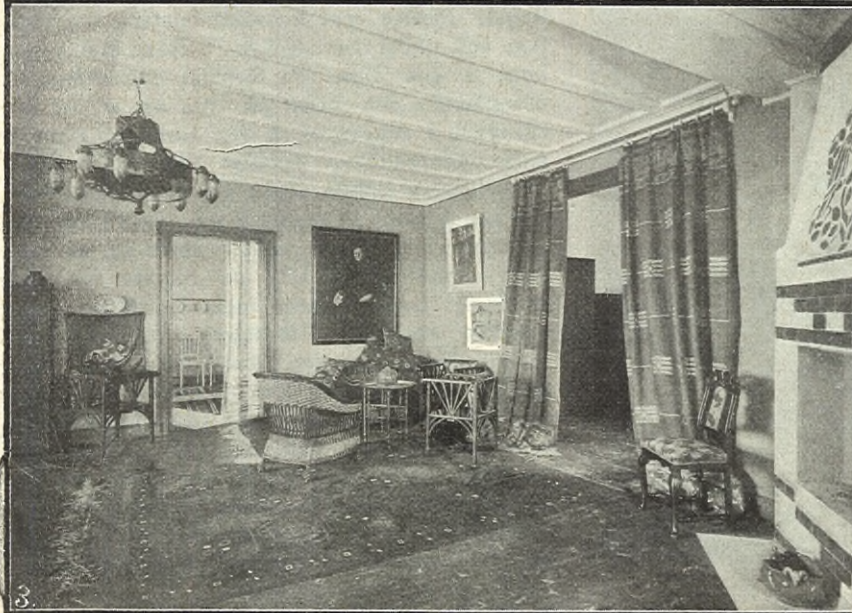
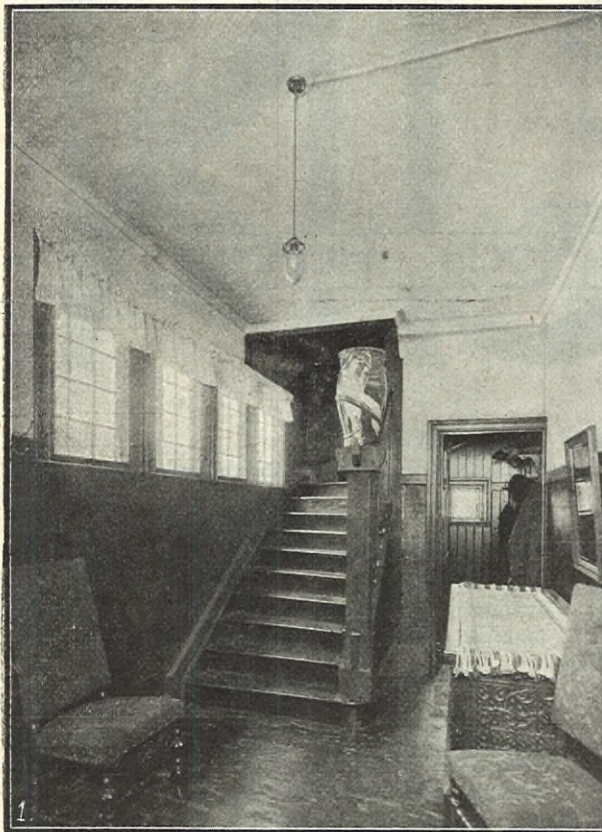
uteslutande åt detta slags målning. Bland hans många pasteller märkas "Positivspelare" och "Fågelhandlare", hvilka båda inköpts af svenska staten, samt "På heden", som förvärfvats af Göteborgs museum.

Wallander slöt sig till den grupp unga, målmedvetna svenska konstnärer, som i midten af 1880-talet, "med syfte att motarbeta alla otidsenligheter som kunna skada, och befrämja alla reformer, som kunna anses gagna Sveriges konst och konstindustri", riktade en kraftig oppositionell rörelse mot konstakademiens organisation och undervisningssätt. Striden blef hetsig nog: å ena sidan ett förnämt högakademiskt oförstående och brist på vilja att se det berättigade i angreppet, å den andra väl riktade, men understundom onödigt utmanande hugg, "i krigarens lofliga afsikt att döda och såra." Nervus rerum i oppositionen var Ernst Josephson, och kring honom slöto sig så godt som undantagslöst alla de rikaste och mest originella begåfningarna inom den dåtida yngre svenska konsten: Hasselberg, Nordström, R. Bergh, Zorn, Kreuger, Thegerström, Carl Larsson, Pauli, Björck, Eva Bonnier m. fl. Ett det mest ovederläggliga och påtagliga bevis på hur opponenterna ville rätt och "kunde hvad de ville" samt på den lysande insats det förunnats dem att göra lämnade den jubileumsutställning, som i våras anordnades, i syfte att ge en representativ bild af "konstnärersförbundets" 20-åriga utveckling.

Wallander var som sagdt "opponent". Och år 1892 skref en biograf om honom: "I produktivitet har han knappast någon medtäflare bland samtida svenska konstnärer" — en notis som ej saknar sitt intresse i fråga om Wallanders senare konstnärsskap. Ty under de när-



ALF WALLANDERS VILLA GÄRDSGÅRDEN VID STOCKSUND.



mast därpå följande åren förekomma alster af hans pensel alltmera sparsamt, tills han så godt som uteslutande inom konstindustrien utnyttjar sin förmåga.

Den yttre, tillfälliga anledningen till denna öfvergång — som naturligtvis hade en djupare, bestämmande grund i Wallanders uppfattning om konstnärlig förpliktelse i fråga om den senare konstarten — var den att Wallander till lotteriet på en af konstnärer anordnad fest tog sig för att dekorera några lerkrukor från Rörstrand. Därmed var början gifven. Krukor och lerkulpar hämtade han så för vidare arbete från Rörstrand — det var för öfrigt under majolika-vasernas blomstringstid, sorglig i åminnelse. Okunnig i de rent tekniska förfaringssätten m. m. hade Wallander att kämpa sig fram genom många svårigheter, och han har från denna tid ännu kvar som minne några just ej så fagra pytsar.

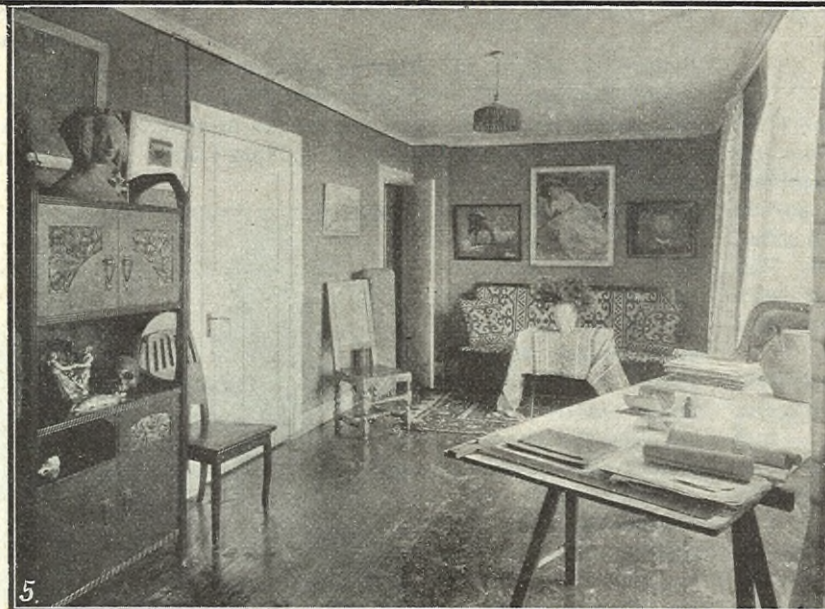
Disponenten för Rörstrands porslinsfabrik, Robert Almström, hade nog skarpblick att inse värdet af konstnärlig insats på detta område. Han hade väl också en förkänsla af att tids-

riktningen bestämdt gick åt det håll som Carl Laurin med följande pregnanta ord karakteriserat: "Vi behöfva stolkontroll, porslinskontroll och lampkontroll lika väl som köttkontroll

och mjölkkontroll", samt vidare: "Så länge våra affärsmän, fabrikanter och bodägare m. fl. ej träda i direkt förbindelse med våra arkitekter och andra konstnärer bli våra bodar fula, våra hem fula och nästan allt hvad vi köpa fult."

Som krukogmakare har Wallander så att säga gått "från den ena klarheten till den andra", och hans exquisa pjäser ha vid världs- och andra utställningar hemburit de främsta utmärkelser. Hans talang har emellertid icke, och detta lyckligt nog, tagits i anspråk endast för dessa unika konstföremål, som aldrig kopieras och därför måste betinga relativt dyra priser, utan äfven för sådana artiklar, som reproduceras och äro ämnade för de tusen hem. Vi kunna ej skrufva den industriella utvecklingen tillbaka. Fabriksarbetet är ju nödvändigt. "Det möjliggör", jag citerar åter Carl Laurin (hvars lilla broschyr om "Konsten och skolan

och konsten i hemmet" jag på det varmaste anbefaller till förnyadt studium), "att tusentals kunna få nästan detsamma som en förr fick, men på skönhetsfordran får man ej slå af



INTERIÖRER FRÅN ALF WALLANDERS VILLA VID STOCKSUND.
1. TRAPPHALLEN. 2 O. 3. HVAR DAGSRUMMET. 4. MATSALEN. 5. ALF WALLANDERS STUDIO Å ÖFRE VÅNINGEN. A. BLOMBERG FOTO.

något, och förrän första klassens konstnärer ansvara för hela tillverkningens konstnärliga sida, blir fabrikatet dåligt i detta viktiga afseende." — Ännu ha väl blott de första fjänten på denna väg trampats, men det synes, som om marschen skulle bli tämligen rask, sedan såväl konstnärerna som allmänheten riktigt fått upp ögonen för hvilken stor syndaskuld, i fråga om ett rent systematiskt inympande af dålig smak, det här gäller att försona.

»Mig är du mer än drivvet silfver dyr,
du kanna, stöpt för konstlös hvit glasyr;
mer än en vas för furstetaffel gjord
min aktning har du, fat för ringa bord.

Jag vördar eder, enkla bohagsting,
som inom kort i tusental gå kring
till handtverksmannens och till bondens bo,
där mödan har sin knappa måltidsro.»

Så kväder Snoilsky i den lilla dikten "I porslinsfabriken". Och det är sannerligen på tiden att i de fabriksalster som gå till "handtverksmannens och bondens bo" återbörda något af det rika och äkta, som just därifrån tillförts konsten. För öfrigt — så länge en vacker sak också alltid är en dyr sak, må man låta hånets pillar om menige mans förskämde smakdröja på bågen. — "Konstnärrens yrke består ingalunda blott i att bygga palats, hugga statyer eller måla museitafior, nej, han skall försköna hela lifvet och sätta en förfiningsprägel på allt."

För Wallander öppnade sig efter några år ett ännu vidsträckt område för konstindustriell verksamhet. Många af dem, som besökte Stockholmsutställningen 1897, bevara nog ännu i minnet de af firman Giöbel exponerade utomordentligt dekorativa "skatgobeliner". Kartongerna till dessa voro komponerade af Wallander, och väfnaderna hade utförts under öfverinseende af fröken Selma Giöbel. När denna ett år därefter lämnade firman, blef Wallander hennes efterträdare. Sedan dess har han inom detta konstindustriella etablissement utvecklats en stor mångsidighet och visat sig äga sällspord arbetsförmåga. I synnerhet som möbelskulptör har Wallander gjort en mycket betydelsefull insats. Och när en gång vår tids möbelhistoria föreligger färdig, skall Wallanders namn där intaga en framstående plats.

* * *

Vår tid utmärker sig för åtminstone ett bokstafligt tilläpande af Ibsens symboliska uttryck att "bygga hem för människor". Den hemkänsla, som under de senare åren börjat spira inom stadskasärnernas banala väggar växer sig med hvar dag starkare. Ju intensivare, ju mer jäktande arbetslifvet blir, ju mer bullrande den industriella grottekvarnen, ju mer månghöfdade de på uppmärksamhet pockande intressena, dess ängsligare söker män-

niskan värna om det enda fäste, där hon ännu kan skapa ro omkring sig — hemmet. Att konstnärerna, de som äga flere förutsättningar än vi andra dödliga att sätta skönhets- och personlighetsprägel på sina hem äro bland de ifrigaste att söka sig bort till egen torfva och egen härd, är naturligt. Så har äfven Wallander byggt sig ett eget hem.

Å en sällspordt vacker plats på Stocksund, på en ståtlig höjd, med vid utsikt öfver blånande furutoppar reser sig den präktiga stugan * Som synes af bilden är den byggd efter principen "Gören portarna höga och dörrarna vida". Det påstås, att stugans arkitekt, Ragnar Östberg, när han fick se Wallanders egen ritning med den väldiga ingångsporten, frågade om den var afsedd att köra igenom med automobil. Byggherren fick visst pruta af en meter eller så, men som synes räcker porten till ändå. Och ett uttryck af fest och gästfrihet gör det onekligen, när värden slår upp den på vid gafvel och hälsar sina gäster välkomna. Jag skall emellertid ej ge mig in på



FRU GÄRDA WALLANDER VID SITT BLOMSTERFÖNSTER. A. BLOMBERG FOTO.

rumbsbeskrifning, en af de vanskligaste uppgifter jag vet och så föga gifvande för läsaren. I vissa afseenden lämna ju vidstående bilder en god föreställning om hur det ser ut hos "Wallanders", fastän de ju ej kunna återge de väl afvägda delikata färgsammanställningarna, hvilka ju i så väsentlig mån bidraga till det helas charme.

Jag tänker att åtskilliga läsare ej kunna undertrycka en fråga efter salongen. Ja, mina damer, det finns verkligen ingen sådan, på sin höjd en salongsvrå i det stora hemtrefliga vardagsrummet. Och i denna vrå står en sällsynt vacker gammal möbel i hvitt och guld, från fars och farsfars tid. "Verkliga gamla släkteraf, som man varit bekant med och hållit af så länge man minnes tillbaka," säger herr Wallander, "inte sammanrafsade från lumpbodas och auktioner." Och detta yttrande gaf anledning till ett längre resonemang om den

* Denna är uppförd af byggmästar A. Mattson från Siljansnäs och samtliga arbetare som därvid varit honom behjälpliga, äro dalkarlar.

KÖP Svart Siden.

Begär profver fränko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud-, sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt. Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S 6, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

parvenyaktiga galenskapen hos en mängd godt folk att tro, att de få "finare", ju mer maskstunget gammalt skräp de utan urskillning lyckas sammanföra.

I hvardagsrummet finnas dessutom en rökvrå, en biblioteks- och skrivvrå. I boksamlingen äro i synnerhet representerade de författare, som varit och äro samtida med "opponenterna" — och de förekomma i så charmanta hedbergska konstband, att man frestas att tänka på Burns' lilla epigram:

"Free through the leaves, ye maggots make your windings,
But, for the owner's sake, oh spare the bindings!"

I öfre våningen har herr Wallander ett präktigt arbetsrum, hvars väggar äro behängda med taflor af prins Eugen, Bergh, Larsson, Thegerström, Björck, Zorn, Kreuger m. fl.

Det vore emellertid ej rättvist att ge herr Wallander ensam äran af detta hems konstnärsprägel. Det finnes också en fru Wallander,

som äfven hon fått en dryg del af släktens artistiska begåfning. Hon är nämligen äfven född Wallander och kusin till sin man. Före sitt giftermål genomgick Gärda Wallander konstakademien och utställde åtskilliga landskapsmålningar.

"Gärds-gär'n" heter stugan, där herr och fru Wallander så genomgående tillämpat den förres valspråk, "hemtrefnad", och där de båda, med den där "godmodigt skalkaktiga blicken" i ögat, hvilken tyckes vara ett släktdrag, göra lifvet behagligt för sig själfva och sina vänner.

GURLI LINDER.

Just nu är rätta tiden

att förnya prenumerationen på Idun för år 1906 — helst före jul och de många helgdagarne, på det intet afbrott i numrens regelbundna försändande må behöfva uppstå!

SALUS
Garanti **CACAO**

I plomberade påsar
* à 100 gr. 1/4 & 1/2 kg. *
Pris 35 öre pr hg.

Obs. noga garantimärket
"Sålus"
och blått tvärstreck.

Hultmans Fabriker
Malmö. Telefon 661

*Under tecknad som prof
art. Gammels förmått,
avse denna motion
alla anse på en god
bilag och drag för och
hållit.*

*Lageborg Lethelius
sty. af detta Högskolan och
Rösträtt för kvinnorna*

BÖRA KVINNORNA HA POLITISK RÖSTRÄTT? FEM PETITIONER TILL REGERINGEN.

DET ÄR på du Nords restaurant. Jag har just intagit min middag tillsammans med en vän från Uppsalatiden, numera en icke obekant politisk person på den vänstra sidan. Vi njuta en kopp kaffe och samtalet kommer så småningom in på kvinnornas rösträttsfråga. Jag yttrar:

— Enligt min mening vore det allra klokast att nu gifva männen och kvinnorna allmän rösträtt på en gång.

Min ärade vän genmäler:

— Jag trodde verkligen, att du hade bättre förstånd än så!

— Hvad menar du! Skulle det ligga något oförståndigt uti att erkänna det berättigade äfven uti kvinnornas rösträttskraft?

— Nej, för allt i världen, men man måste se saken praktiskt. Att nu ge kvinnorna rösträtt, det vore detsamma som att kasta sig rakt i famnen på högvördiga prästerskapet.

Af en slump hade jag uti mina händer en morgontidning, som just innehöll en synnerligen välskrifven artikel rörande det kvinnliga rösträttskrafvet. Jag tog mig friheten att hämta mitt svar ur dess resonnement:

— Det finns, när det gäller kvinnornas rösträttsfråga, en omständighet, som man har att tillmäta större betydelse än det ena eller andra partiets förmodade intresse. Det är det faktum, att det finnes vissa s. k. kvinnliga frågor och önskemål, som icke hittills vunnit tillräckligt intresserad och sakkunnig behandling i det offentliga, och att det därjämte finnes ett numera ingalunda så obetydligt antal kvinnor i vårt land med vilja och förmåga att här något utträtta. Det börjar bli klart, att samhället i sin helhet lider en förlust genom att dessa frågor försummas, ty det kan djärf ut sägas, att det finns ingen kvinnofråga, som icke tillika är en man-fråga. Man och kvinna äro af naturen på sådant sätt sammanbundna, så starkt och olösligt är bandet, så omedelbar och lefvande växelverkan mellan mänsklighetens båda hälfter, att intet kan beröra den ena, utan att den andra på något sätt har del däri. Men då är det ock i längden ödesdigert att hålla den ena hälften utanför allt lagligt inflytande på samhällsfrågornas afgörande.

Den uppenbara sanning, som uttalas i dessa ord, hvarken ville eller kunde min vän naturligtvis bestrida; men han skakade på hufvudet, betalade sitt kaffe och gick. När han tryckte min hand till afsked, yttrade han:

— En sak i sänder!

För visso gifves det icke så få, i öfrigt ärliga rösträttsvänner, som intaga en liknande ståndpunkt.

I det stora hela kan man emellertid med tillfredsställelse konstatera, att den länge djupt rotade uppfattningen, att offentligheten skulle

vara männen förbehållen, blifvit förvisad dit den hör, till fördomarnes område. Numera vill ingen på allvar påstå, att icke kvinnans insats i samhällslifvet är lika oumbärlig som mannens. Förhållandet är i verkligheten det, att ingendera parten har, i kampen för gemensamt väl, för framåtskridande och ljus, råd att undvara den andra. Lösen måste vara: hand i hand!

De svenske männens rösträttsfråga är ännu olöst, men det anses, att den med stora steg närmar sig sin lösning. Denna omständighet har satt ny fart i de svenska kvinnornas politiska emancipationssträfvande. Man kan tryggt säga, att den kvinnliga rösträttsrörelsen f. n. löper som en bred våg genom vårt offentliga lif.

Det gamla, ofta omtuggade skälet, att den stora massan af Sveriges kvinnor visat sig tämligen ointresserad för saken, gäller ej längre. Kvinnliga rösträttsmöten hållas oupphörligen, föreningar bildas öfverallt landet rundt och ansluta sig till den stora landsföreningen.

Bland de många mötena är det, som hölls den 23 sistlidne november i Stockholm, ett af de mest betydelsefulla. Mer än 700 medborgare, män och kvinnor, beslöto där att tillätta en kommitté utaf kvinnor, som skulle införa regeringen motivera det kvinnliga rösträttskrafvet. Sammansättningen af denna kommitté är anmärkningsvärd. Bland dess medlemmar — både gifta och ogifta — finnas två läkare, en barnavårdsinspektör, en skriftställarinna, en gymnastikdirektör, en lif försäkringsinspektör, en försäkringsinspektör (f. d. bryggeriarbeterska), en folkskollärlarinna, ett handelsbiträde, en trädgårdsodlare, två kappsömmerskor och en rosettsömmerska.

Det är svårt att förstå, hvarför dessa själf-försörjande, skattebetalande, säkerligen i hög grad nyttiga samhällsmedlemmar skola sakna medbestämmanderätt rörande det lands angelägenheter, hvilkets väl helt säkert icke ligger dem mindre varmt om hjärtat än männen.

Såsom Iduns läsare erfarit af dagspressen har den ofvannämnda stora kvinnokommittén nyligen fullgjort sitt uppdrag. Dess ord skola utan tvifvel väga tungt i vågskålen.

Men icke nog härmed. Kvinnornas starkt pulserande intresse för erhållande af medbestämmanderätt i politiska ting har ytterligare manifesterats inför regeringen af icke mindre än fyra olika deputationer, hvilka för några dagar sedan samtidigt uppvaktade statsminister Staaff. Dessa deputationer representerade Fredrika Bremer-förbundet, Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm, Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Uppsala samt ett stort antal kulturellt intresserade kvinnor: lärarinnor, läkare, skriftställarinnor, artister m. fl., hvilka enat sig om en särskild petition.

Samtliga petitioner gå därpå ut, att kvinnornas rösträttsfråga måtte lösas samtidigt med mannens.

Af dagspressen känna Iduns läsare äfven det svar, som statsministern gaf de uppvaktande. Då emellertid hans ord, afgifna å en rösträttsvänlig regerings vägnar, måste anses äga särskild betydelse, återgifva vi dem äfven här. Excellensen Staaff yttrade:

Mina damer!

Då under senaste tid resolutioner å flere möten fattats, äfvensom framställningar till regeringen inkommit, syftande till att politisk rösträtt under den närmaste framtiden borde beredas jämväl åt kvinnor, har regeringen ansett sig böra göra ett bestämdt uttalande beträffande sin ställning till denna fråga.

Det är af högsta vikt för vårt fosterlands lugna utveckling att en effektiv rösträttsreform utan vidare uppskof genomföres. En dylik reform har emellertid hittills, sådan den blifvit af väldiga medborgargrupper omfattad och af decenniens arbete och sträfvanen förberedd, alltid ansetts gå ut på utsträckning af rösträtten till män, som nu äro i saknad däraf. Skulle

man nu söka utvidga reformen till att jämväl omfatta kvinnor, så blefve efter regeringens uppfattning med all sannolikhet, för att icke säga säkerhet, följden att hela reformen komme att betydligt försvåras och fördröjas.

Det skulle helt visst vara ett stort fel att sålunda förknippa en reform, som långsamt, men säkert mognat i det allmänna tänkesättet, med en annan som, om än i och för sig eftersträfvansvärd, dock ännu ingalunda är mogen till lösning.

Med denna uppfattning kan regeringen icke taga på sig det ansvaret att framställa något förslag till riksdagen i den riktning petitionärerna ästunda.

Det är regeringens enhälliga mening jag härmed tillkännagifvit.

Statsministern har sålunda betecknat den kvinnliga rösträttsreformen såsom eftersträfvansvärd, men ännu icke mogen till lösning. Äfven de, som vilja gå längre än han, måste ju vara tacksamma för detta erkännande. Det gäller emellertid för kvinnorna att icke kasta yxan i sjön, utan tvärtom etablera en ännu mera intensiv kamp än hittills. "Så länge kvinnorna sakna medborgarrätt, är rösträttsfrågan ännu olöst, och påminnelser därom skola ständigt göra sig gällande."

Min vän från du Nord triumferar tillsvidare, men han får kanske besanna de gamla orden: "En sådan seger till och jag är förlorad."

J. B.

MIDVINTERFEST.

FRÖJDEFULLT i fordomtima frades midvinterfest.

Skyhögt syntes bålet glimma, tändt till lif af solens präst. Natten ljusnade i glansen, ungdomen, vid hymners klang, rundt om elden trädde dansen och igenom lågan sprang. Gällt som i ett glädjerus sjöng en hvar om nytändt ljus.

Städse genom alla tider tanken ställt som högsta mål nattförskingrarn Ljusets strider. Solens hjul som trossymbol en gång glänst i nordanlanden, och emellan förr och nu forskarglad den fikna anden idel samband spårar ju. Ord och bild och sägn och sed — allt är som en länkad ked.

Nu i dubbel måtto ljusets vackra fest man fira kan. Helig eld en gång i grusets syndamörker bländhvit brann. Nu en storm af tusen röster brusa hörs från pol till pol: "Härligt runnen upp i öster är rättfärdighetens sol. Kommen är vår Herre Krist, världens ljus han är förvisst!"

Tidens barn, som skugglikt skrida hit och hän på pilgrimsfärd, alla mer och mindre bida nyårssol i andens värld. Mänsklighetens största minne klarare för hvarje väkt strålar upp för morgnadts sinne, skänker eld och mod och fläkt. Är för år på ljusnad stråt frigjordt släktet förs framåt.

ANNA KNUTSON.

UPPFRISKANDE är en kopp Horniman's "Boudoir-The" En härlig smak och arom bevisar dess utmärkte kvalitité.

HORNIMAN'S
"BOUDOIR THE".

DEN BÄSTA JULGÅFVAN. SKISS AF ARVID AXELSON.

DÅ DEN VACKRA Lydia Broms gifte sig med Harald Barkman, hade han nyss öfvertagit den utländska korrespondentplatsen hos Löwe & komp. Från yngste kontorist hade han småningom avancerat i firman. Han hade begagnat tiden för att allt mer och mer utvidga sitt vetande, och när så gamle Waller afgick, hade Harald fått öfvertaga den utländska korrespondensen med dess ökade löneförmåner.

Lydia Broms hade han känt i några år, under hvilka han umgåtts i hennes hem, där familjen, utom henne, bestod af fadern, innehafvare af en anspråkslösare kött- och fläskhandel, samt hans vördnadsvärda, men tyvärr icke mindre prosaiska fru gemål.

Harald undrade många gånger, huru han kom att äga den af en mängd kavaljerer kringsvärmade skönheten, och han kunde icke utleta någon annan häfstång för frieriet än den massa champagne, som de båda inmundigat under loppet af en ordensbal, som de bevistat å Stora Börssalen.

D. v. s. han var naturligtvis förälskad, men det voro ju alla, hvilka kommo inom den vackra Lydias omkrets. Själf tyckte han sig vara den obetydligaste af alla beundrarne, och han skulle aldrig vågat bikta sitt hjärtas tankar, om han icke för tillfället genom ofvan antydda orsaker förvärfvat en ovanlig mängd af morskhet och frispråkighet.

Han förde henne hem i släde på natten, och när han så vid hennes port lyfte henne ner på marken, tyckte han, att hon betraktade honom med en så underligt frågande på samma gång som uppmuntrande blick, att efter alla erfarenheter han hade om fruntimmer var det som romanfattare brukade kalla det psykologiska ögonblicket inne och han borde nu om någonsin våga försök. Alltså, när han kom inom porten, tog han utan vidare och kysste sin dam.

Det togs sanningen att säga inte illa upp, och skön Lydia yttrade endast följande betydelsefulla ord: »Du kommer väl hem i morgon och talar vid pappa.»

Så var den saken färdig, och Harald Barkman var ett tu tre förlovad karl.

Han hade redan varit gift i ett halft år och hade ännu inte haft den minsta anledning att ångra sig.

Visserligen fanns det åtskilliga saker, som satte honom myror i hufvudet, men han kunde inte säga att hans fru på minsta vis gaf honom anledning att beklaga sig.

Snarare var det han själf, som icke var till hans egen fulla belåtenhet. Han tyckte, att sedan han blifvit gift, började han själf att allt mer och mer försvinna, hans individualitet förintades, och han uppgick allt mer och mer i sin fru, hvilken alltjämt drog uppmärksamheten till sig, under det han själf trängdes undan i en mörk vrå, ur hvilken han för hvar dag blef allt mer obenägen att framträda.

Hans charmanta fru imponerade på alla och icke minst på honom själf, och han slutade med att betrakta henne som ett orakel, mot hvilket det icke fanns någon appell.

Hon begärde ingenting, och ändå tyckte han sig skyldig att ge henne allt. Han kände på sig hvad hon önskade, hans instinkt hade uppöfvats så, att han trodde sig kunna läsa hvad hon tänkte, och ju mer han fann sig förbisedd och tillintetgjord, desto mindre tyckte han, att denna tankeläsareverksamhet medförde någon för honom smickrande uppmuntran.

Hvad som bekymrade honom mest var hennes orubbliga lugn. Denna kvinna sade visserligen aldrig ett ondt ord. När han sade någonting, som han visste att hon ogillade, kunde hon på sin höjd rikta en förvånad blick

på honom, en blick, som aldrig hann blifva så skarp, att man kunde tyda det som en förbräelse. Men till gengäld sade hon heller icke ett ord af djupare innerlighet eller ömhet.

Hvad som förvånade honom mest var att hon var fullkomligt främmande för en af kvinnans käraste förströelser, den som tårarne bruka bereda dem. Hon grät aldrig. Hennes make älskade visserligen icke tårar — ingen man gör väl det — men anbragta på rätt ställe och såsom ett vittnesbörd om ett känsligt hjärta voro de honom icke motbjudande.

Han skulle gett mycket, om han en enda gång fått se en tår i Lydias ögon. Han skulle då ha tänkt: Hon har ändå ett hjärta.

Nu började han verkligen att allvarligt tvifla på den saken. Ledsamt nog kunde han icke komma från den föreställningen, att hon gift sig med honom så att säga bara af öfvervilning, utan någon egentlig kärlek.

Han började allt mer och mer att grubbla öfver denna sak. Ett äktenskap utan kärlek! — fanns det väl något bedrägligare än det?

Vid jultiden hände honom en stor ledsamhet. Det var egentligen Lydia, som var anledning därtill, ehuru naturligtvis fullkomligt ofrivilligt.

Han hade fått ett bref af chefen att öfversätta. Det var sent på middagen, då han redan bespetsat sig på att få gå hem. Just i samma ögonblick ringde Lydia på till honom. Hon var ute i staden och ville träffa honom. Hon var alldeles i närheten. Kunde han komma genast?

Förvirrad, bad han förste bokhållaren att expediera brevet. Det skulle öfverflyttas till tyskan och var helt kort. Förste bokhållaren lofvade att uträtta uppdraget, och Harald försvann. Men förste bokhållaren måtte ha glömt bort sitt löfte eller ock hade äfven han blifvit bortkallad. Allt nog, chefens bref hamnade i papperskorgen oöfversatt.

Där fann kontorspojken det och öfverträdade det till kontorschefen, hvilken öfverlämnade det till chefen, herr Löwe själf.

Dagen före julaftonen voro alla ifrigt sysselsatta på kontoret. Man hoppades kunna göra undan allt i tid till den stundande helgen.

Harald satt just och tänkte på de lyckade julklappsköp han redan gjort åt sin hustru och att det nu bara fattades en ny kappa, för hvilket ändamål han tänkte använda den gratifikation af 100 kr., som alla de förnämligare af personalen brukade få hvarje jul å det Löweska kontoret. Allt under det han tänkte detta, skref han flitigt på ett franskt affärsbref. Vanan hade lärt honom att kunna drömma och arbeta samtidigt. Då kom kontorspojken med ett bud om att han skulle komma in till chefen.

Genast vid inträdet i herr Löwes privata rum fann Harald, att det icke bara var ett litet oväder som väntade, utan att det rådde full storm. Grosshandlaren sade till en början icke ett ord, utan blek af vrede räckte han sin bokhållare endast ett sönderskrynklat papper. Det var det i papperskorgen funna affärsbrevet.

Harald stirrade en stund på brevet och kom sig icke ens för att framstamma några ursäkter. Han hade en känsla af fullständig brottslighet och kände sig alldeles förintad.

Slutligen gaf fördämningen vika för herr Löwes vrede, och den bröt fram i ett enda ordsvall.

— Den här saken kräver ingen förklaring. Den är tillräckligt tydlig. Jag har till korrespondent den odugligaste och vårdslösaste personen på hela mitt kontor. Hela ert drygt betalade arbete är inte värdt en vittne.

Efter denna jämförelse med en för länge sedan utgången mynnsort vinkade herr Löwe afsked. Vinken var så energisk och så afvi-



Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlssons Skofabrik, Vänersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i riket.

sande, att Harald fann för godt att ögonblickligen försvinna.

Hemkommen sade han icke ett ord om saken till sin hustru, men han gick omkring hela dagen i ett förfärligt humör. Hvad som grände honom mest var det allmänna omdömet, som fällts om hela hans verksamhet. »Den odugligaste och vårdslösaste personen på hela mitt kontor» — dessa ord genljödo beständigt i hans öron. Han fann detta bedömande af hans arbete — som, med undantag af den nu ifrågasvarande försummelsen, alltid varit fullt samvetsgrant och till affärens bästa — vara både alltför strängt och dessutom orättvist.

Arbetet å julaftonen försiggick utan några vidare händelser. Någon gratifikation hördes emellertid icke af. Kassören, som skulle utdela densamma, önskade: »God jul!» och så ingenting vidare.

Middagen i hemmet förflöt under tystnad. Efter densammas slut satte sig Harald i förmaksoffan och stirrade framför sig med en högeligen människofientlig min.

Lydia, som observerat honom en stund, stannade plötsligt framför honom och utropade:

— Hvad är det åt dig? Det är någonting som hänt.

Harald försökte se likgiltig ut och svarade: — Det är ingenting särskildt. Det är bara det att gratifikationen uteblef.

— Det är inte det — svarade Lydia. — Du skulle inte ta dig så hårdt af den saken, det känner jag dig för väl till. Det är något annat. Säg mig i Guds namn hvad det är!

Harald beslöt sig för att berätta alltsammans. Sedan det var gjordt, kände han sig likasom lättare och satte sig lugnt i soffhörnet att studera en tidning.

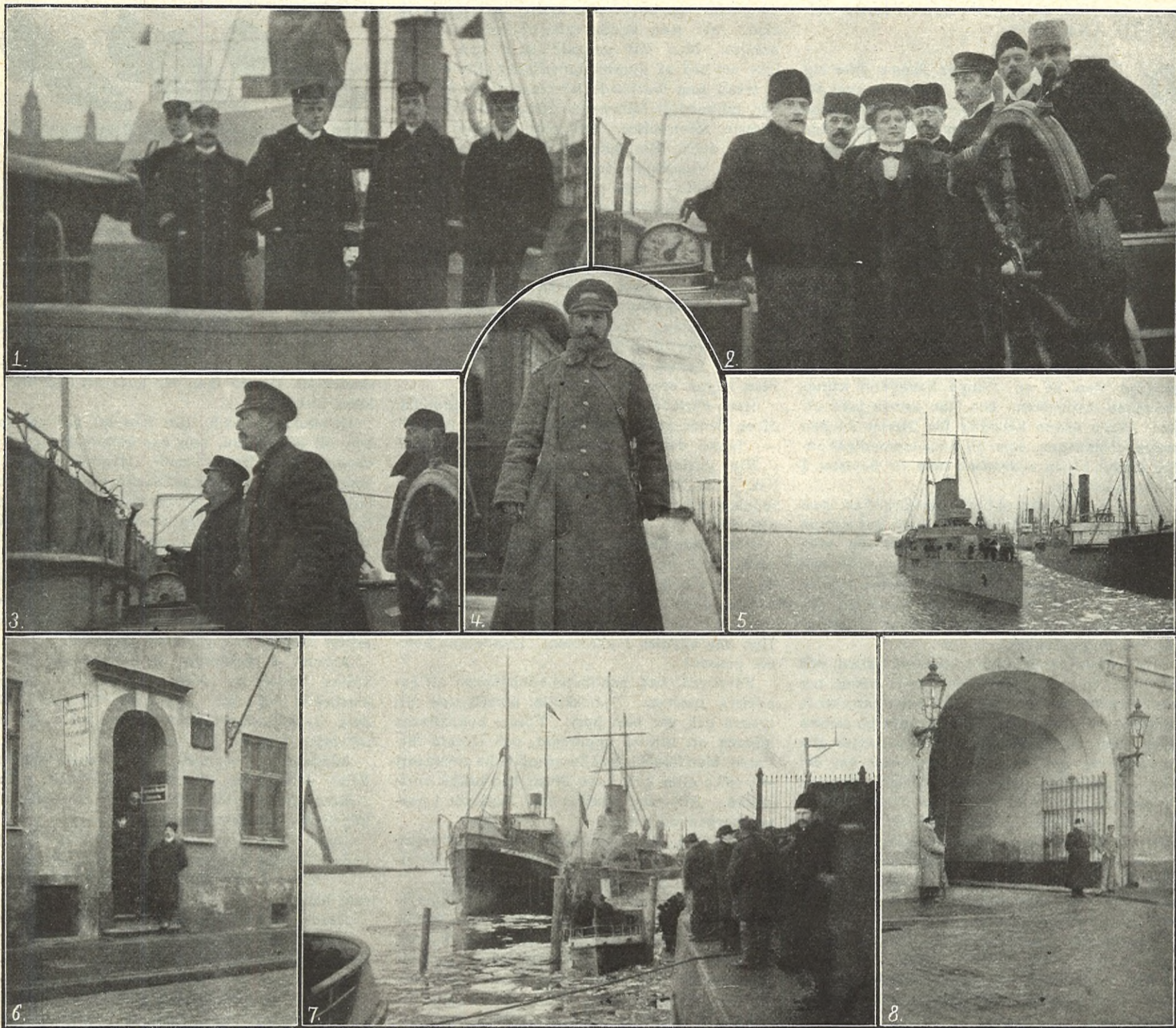
Han väcktes ur denna sysselsättning genom högljudna snyftningar. Han såg upp. Lydia stod midt på golvet, under det tårarne strömmade utefter hennes kinder.

— Du gråter! — utropade han. — Lugna dig. Din nya kappa skall jag nog skaffa dig på annat vis.

— Hvad bryr jag mig om en ny kappa! Min gamla duger bra. Jag gråter därför att de äro orättvisa mot dig. Du, den bästa, den präktigaste, den ädlaste man på jorden. Dig kalla de för oduglig och vårdslös. Det är elakt, grymt, orättvist!

— Torka dina tårar, min vän — utbrast Harald Barkman i upprymd ton. — Vår jul skall inte förstöras för denna småsak. Jag är ung och kan arbeta och hela världen står öppen för mig. Gratifikationens uteblifvande var visst gemensamt för alla, och orättvisan har jag redan glömt. Du har gifvit mig ersättning för allt. Jag har fått dina tårar.

Lagermans flytande putspomada BONAMI.



REVOLUTIONEN I ÖSTER-SJÖLÄNDERNA.

DET BRINNER i den ryska jorden. Än här än där i det ofantliga tsarriket slå revoltens flammor mot vinterhimlen, lif och egendom sköflas under kampen för den sociala frigörelse, som sedan mansåldrar hvarje tänkande ryss åtrår, men ännu ej lyckats förskaffa åt sitt betryckta land.

Nu mäler telegrafan, att den revolutionära rörelsen äfven i Östersjöprovincerna håller på att antaga fruktansvärda dimensioner. Riga, den stora handelsstaden, står i full låga, Mitau brinner likaledes och Libau är starkt hotadt.

Dessa underrättelser nå oss nu, sedan den svenska hjälpexpeditionen, hvarom vi nämnde i förra numret, besökt staden och återvänt, hit medförande ett litet antal svenskar, som ej längre vågade risken att dröja kvar i den hotade staden.

Mot bakgrunden af dessa händelser böra de bilder från den svenska undsättningsexpeditionens spän-

nande färd, som vi här invid äro i tillfälle att meddela, äga sitt stora intresse, tagna för vår räkning som de äro af en bland de tidningsmän, som åtföljde "Drottning Sofia" på Rigaexpeditionen.

Den stora ryska frihetsrörelsen i Östersjöprovincerna har ett dubbelt syfte, i det den sträfvar både till nationell och politisk-social frigörelse. Hos letter och ester vaknade nationalmedvetandet med anledning af Krimkriget, och det riktade sig närmast mot den härskande tyska öfverklassen, som hållit befolkningen i underdånighetstillstånd nästan likahänsynslöst, som de ryska godsägarna gjort med sina underlydande. Men i det egentliga Ryssland äro åtminstone förtryckare och de förtryckta af samma stam och tala hvarandras språk. Det är däremot ej förhållandet i Östersjöländerna, hvarför fiendehopen där måste bli än våldsammare, enär folket tillika betraktar godsägarna som främmande inflyttare.

DEN SVENSKA UNDSÄTTNINGSEXPEDITIONEN TILL DET REVOLUTIONÄRA RIGA. FOTO FÖR IDUN AF N. CHRISTIERNSON, HVLKEN SOM KORRESPONDENT MEDFÖLJDE "DROTTNING SOFIA".

1. GRUPPBILD AF "ÖRNENS" OFFICERARE; FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: LÖJTN. S. F. DEHLGREN, MARINLÅKAREN H. E. HAMMARSTRÖM, KAPTENEN FRUH. L. ÅKERHIJELM, LÖJTN. J. H. SÖDERBAUM OCH LÖJTN. G. D. FRONDIN. 2. GRUPPBILD FRÅN "DROTTNING SOFIA" AF KAPTEN C. FRIBERG MED FRU, RESERV LÖJTN. C. H. BONSTEDT OCH DE STOCKHOLMSKA TIDNINGSKORRESPONDENTENA.
3. RYSKA KUSTEN I SIKTE! I FÖRGRUNDEN DEN NYSS ANLÄNDA RYSKA LÖTSEN. 4. RYSKA GENDARMER, MÖTA I RIGAS HAMN.
5. "ÖRNEN" LÖPER IN. 6. SVENSKA KONSULATET I RIGA.
7. "ÖRNEN" OCH "DROTTNING SOFIA" PÅ RIGA REDD. 8. DEN SÅ KALLADE "SVENSKA PORTEN" TILL GUVERNÖRSPALATSET I RIGA.
9. GUVERNÖRSPALATSET I RIGA, NU ANTAGLIGEN NEDBRÄNDT AF DE REVOLUTIONÄRA.

Till alla Iduns läsare och vänner

bedja vi att nu, inför det förestående årsskiftet, få rikta en vördsam bön, att de, hvar i sin krets, ville stödja oss i våra sträfvanden att genom *Idun* tillhandahålla de svenska hemmen en gedigen, innehållsrik och alltigenom *nationell* familjetidning. Vi våga hoppas, att dessa våra bemödanden af våra gamla läsare redan skola vara så uppskattade, att de gärna återkomma till den nya årgången, hvilken vi ha glädjen att kunna begynna så särskildt väl rustade, och vi ha därför till deras bekvämlighet låtit detta nummer åtföljas af blanketter för postprenumerationsens förnyande. Den rätta tiden härför är just nu inne, helst före jul och de många helgdagarne!

Men detta är icke allt! Våra läsare kunna äfven mäktigt bistå oss genom att i ännu vidare kretsar föra ut "de svenska hemmens egen tidning" och därmed göra det möjligt för oss att i allt rikare mått motsvara vår läsekrets' förtroende och önsknigar. Kom ihåg någon af edra vänner, som ännu icke håller *Idun*, med ett prenumerationskvitto för år 1906 som *julklapp* — en gåfva, som helt visst blir kärkommen och gör sig angenämt påmint hvarje vecka året igenom — och anbefall dessutom eder tidning till det bästa hos vänner och bekanta nu i prenumerations-tiden!

Som ett prof på det erkännande, som numera allmänt lämnas *Idun* såsom vårt lands främsta familjetidning, tillåta vi oss i detta sammanhang anföra följande uttalande för dagen af den högt ansedda *Östgöta-Correspondenten*, då det berör en synpunkt, som visserligen, mer än nu sker, borde tagas i betraktande af svenska män och kvinnor vid årsprenumerationen. Tidningen i fråga skriver bland annat:

"I dagarne ha snart sagdt alla svenska tidningar åtföljts af annonsbilagor till förmån för den danska — till svenska öfversatta — »Allers Familjejournal». Denna annonsbilaga har också åtföljt denna tidning, då vi icke velat vägra en annons. Vi skola heller icke säga annat än godt om publikationen i fråga, men visst är att vi t. ex. i vår svenska »Idun» äga en tidning, som nedlägger ofantligt mycket större uppoffringar än den danska tidningen för att kunna i ord och bild bjuda något förstklassigt. Hvarför skola vi då icke hålla oss till vårt eget?"

Låt oss då ändtligen visa, att vi känna någon smula af nationell solidaritet. Vi skola i alla afseenden vinna därpå. Våra grannar skola respektera oss därför, lika visst som vi afgjort respektera att dessa grannar i främsta rummet hålla på sitt eget.»

Bland allt det värdefulla, som *Idun* kommer att bjuda under det stundande året, vilja vi eljes för dagen endast erinra om *Olof Högbergs* högentressanta prisbelönade verk:

"Den stora vreden",

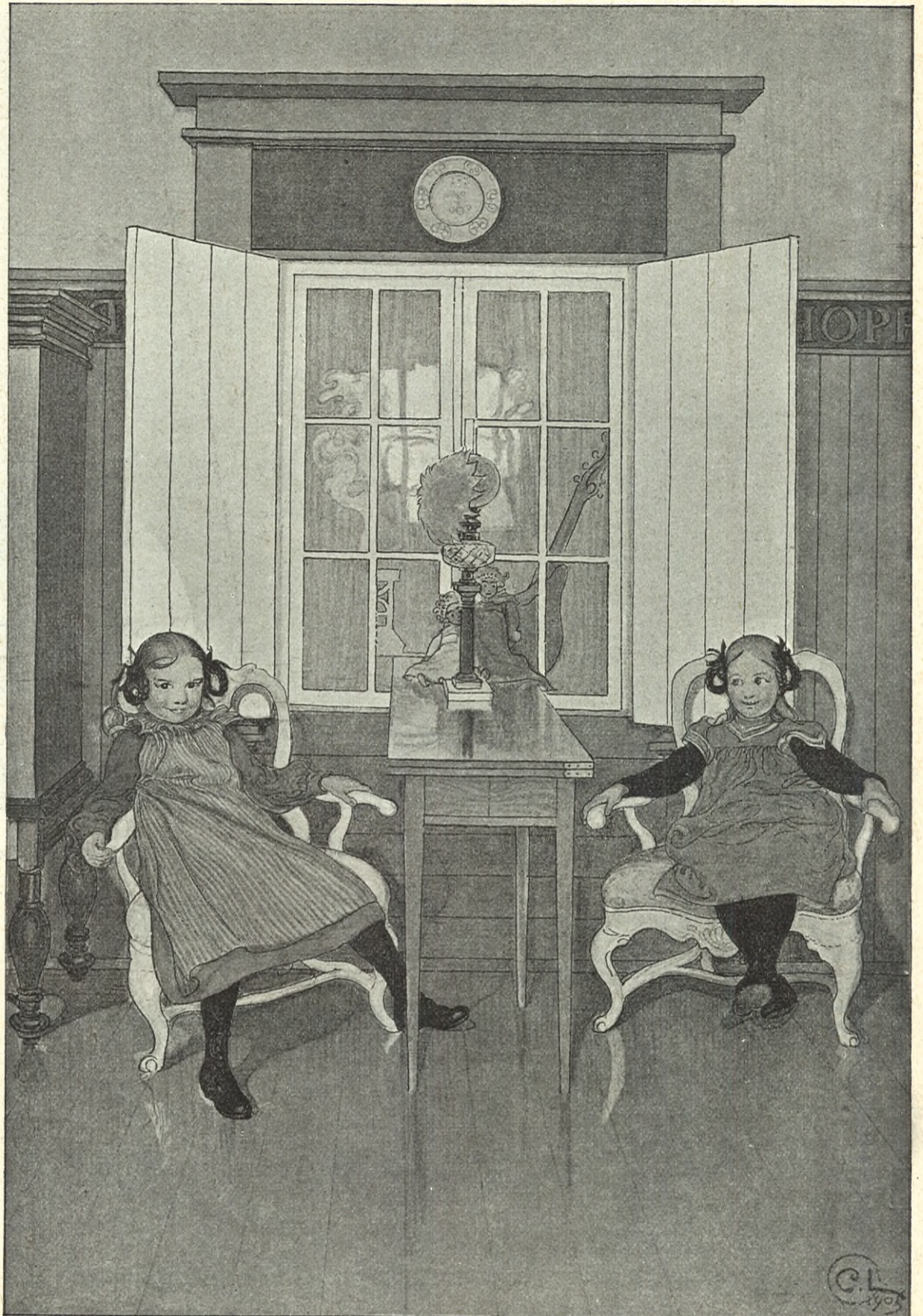
som redan från n:r 1 kommer att inflyta i romanbilagan. Samtidigt börja vi i hufvudnumrets spalter ännu en underhållande längre berättelse, inköpt från vår senaste litterära pristäffling, nämligen: "*Fabian Wendts hustru*" af *Ellen Kleman*. För öfrigt hänvisa vi till vår i julnumret införda utförligare anmälan.

Till sist bedja vi att till alla våra läsare och vänner få uttala vår varma tillönskan om

en god och fröjdefull jul!

Stockholm i december 1905.

Iduns Redaktion.



»KERSTINS FRÄMMANDE». EFTER EN ORIGINALLITOGRAFI AF CARL LARSSON FÖR FÖRENINGEN FÖR GRAFISK KONST.

GRAFISK KONST.

FÖRENINGEN FÖR GRAFISK KONST, som här till uppgift "att verka för kännedom om och utvecklingen af de grafiska konsterna samt utgöra ett samband mellan för dessa konst intresserade personer", stiftades 1887 i Stockholm. Sedan dess har den årligen utgivit ett album, innehållande originala konstblad, hufvudsakligen etsningar, men äfven litografier och träsnitt. Våra förnämsta grafiska konstnärer hafva därvid flitigt medverkat, såsom Zorn, Axel Herman Hägg, Carl Larsson, A. T. Gellerstedt, Ferdinand Boberg, Axel Tallberg, trä-



SOFVANDE FLICKA. HANDTECKNING AF REMBRANDT. TILLHÖR NATIONALMUSEUM.

sniderskan Tekla Nordström m. fl. Bland de vackraste bladen ha varit Zorns med rätta berömda "Cigarrettrökerska" (1893), som konstnären en gång kallade sin bästa etsning, Carl Larssons egenhändiga färglitografi (tryckt från 8 stenar) Sit Göran och draken (1896), likaledes ett af sin upphofsmans erkända chefs d'oeuvre, samt Axel Tallbergs stora mezzotint-porträtt af H. M. Konungen, utgifvet af föreningen till jubileet 1897. Af Zorn hade föreningen ännu så nyligen som 1903 att bjuda sina medlemmar det briljanta porträttet af fru Granberg. Carl Larsson bidrog i föl med etsningen "Martina



ETT SAMMANTRÄDE AF BODENKOMMITTÉN. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG. NAMNFÖRTECKNINGEN — SE TEXTEN HÄR NEDAN!

med frukostbrickan". Utom genom sina häften med grafiska konstblad har föreningen under årens lopp verkat dels genom en grafisk utställning 1889 och deltagande i utländska grafiska utställningar, dels genom utgivande af 4 volymer tryckta meddelanden, innehållande värdefulla bidrag till vår hittills sparsamma gravyrhistoria, såsom monografier öfver framstående svenska grafiker med beskrifvande kataloger öfver deras arbeten, minnesteckningar m. m.

Hvad det nu utgifna årshäftet beträffar så är *Albert Edelfelts* präktigt modellerade "Lyssnande gubbe", enligt hvad konstnären själf meddelat föreningens sekreterare och årspublikationens redaktör d:r John Kruse, en studie till en komposition, som länge lekt E. i hågen: Bellman sjungande sin svanesång i kretsen af sina vänner kort före sin död — en komposition, som tyvärr aldrig hann blifva realiserad. Det är emellertid en tillfredsställelse för föreningen, att då den nu för första och tyvärr äfven sista gången kan meddela ett arbete af Edelfelt, detsamma vittnar om hans alltid lifliga och starka svenska intressen och om hans i så väsentlig grad svenska bildning.

Carl Larssons "Kerstens främmande" är en af konstnären egenhändigt utförd original-litografi från 6 stenar. Båda de små flickorna äro främmande, den ena skomakardotter. Och kostligt är deras ovana sätt att sitta i så gentila stolar återgifvet.

David Ljungdahls *Visby-idyll* kan också karakteriseras som en riktig läckerhet. Intressant äfven ur teknisk synpunkt genom sin blandning af olika metoder: mezzotint i de små grisarna, som rota i rännstenen, akvatint i husgafveln där bakom och så vanlig linjeetsning förstas.

Hjalmar Molin, en ung arkitekt, son af bildhugaren J. P. Molin, kan sägas som etsare med mycken framgång gå i A. H. Häggs och F. Bobergs spår. Han har utfört flere intressanta vyer från Spanien och nyligen rönt den stora utmärkelsen att blifva vald till medlem af The royal society of painters and etchers i London. Han debuterar nu med sin gatubild från Barcelona för den svenska publiken.

Föreningen för grafisk konst har i år dessutom den stora glädjen att, tack vare bistånd af tvänne fruktiga mecenater, kunna utgifva första delen af ett verk, som afser att återge den af vår berömda konstsammlare under 1700-talet greffe C. G. Tessin hopbragta samling af Rembrandts handteckningar, som numera befinna sig i Nationalmuseum. Planen är att under en tid af 4 å 5 år atbilda samtliga dessa teckningar, som utgöra en af de största skatterna i vårt museum, och början göres nu med 16 af de omkring 70 bladen i verkligt förstklassiga ljustrycksreproduktioner. Vi återge i dagsnumret i förminskad skala en af de dyrbara

handteckningarna liksom Edelfelts och Carl Larssons ofvan omtalade blad. För öfrigt vilja vi på det lifligaste uppmana alla konstintresserade att genom anslutning till föreningen stödja dess sträfvanen och på



»LYSSNANDE GUBBE». ETSNING AF ALBERT EDELFFELT.

samma gång personligen bli delaktiga af dess utmärkta konstpublikationer.

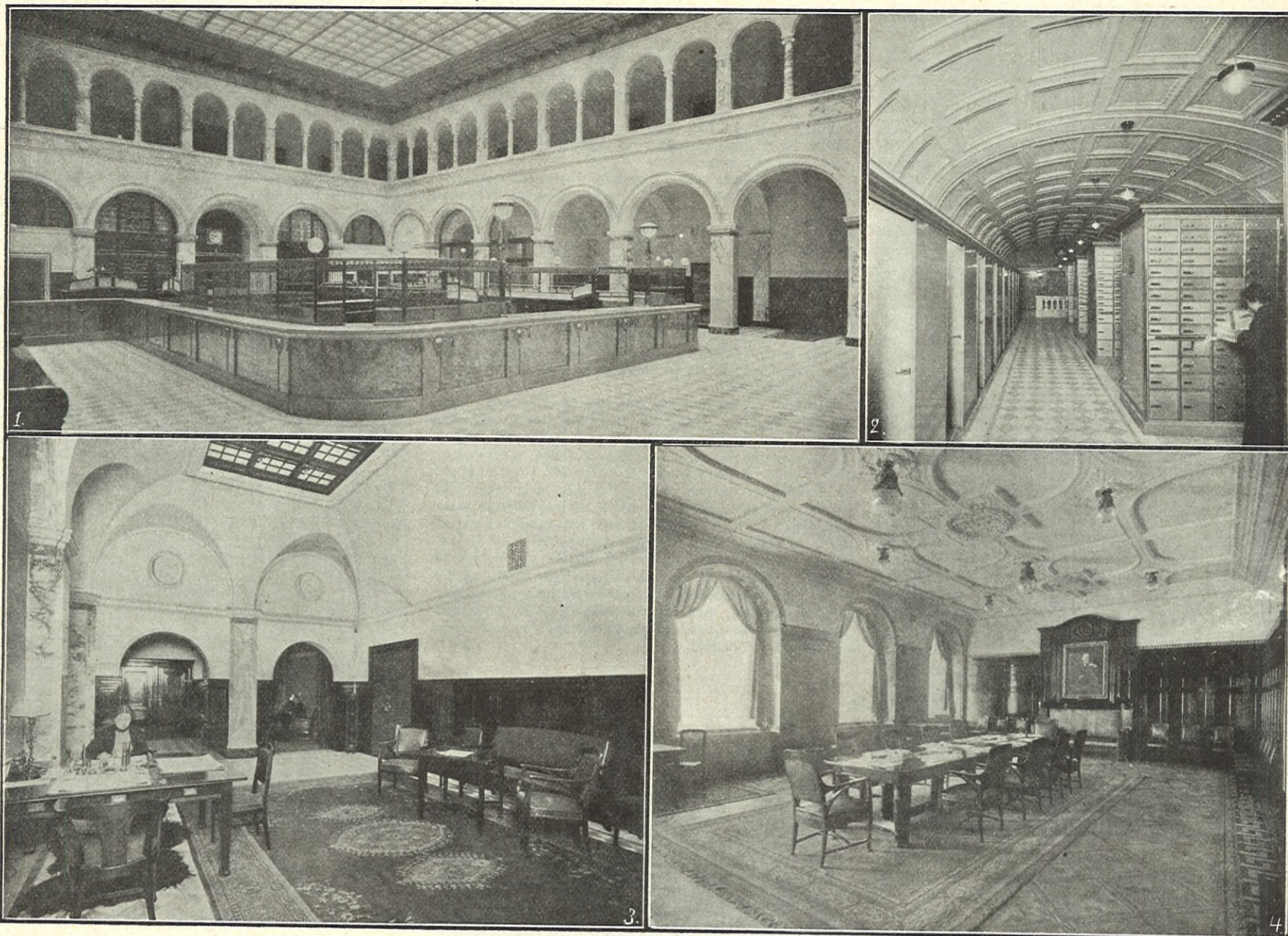
Föreningens förste ordförande var intendenten G. *Upmark* 1887—1900, sedan ha hofintendenten A. *Börzell* och professor *Mårten Sondén*, en af de ursprungliga stiftarne, fungerat som ordförande. Hedersledamöter, valda vid årsmötet 1905, äro *prins Eugen* och A. T. *Gellerstedt*. Sekreterare var 1887—1904 d:r E. G. *Folcker*, numera efterträdd af d:r *John Kruse*. Årsavgift är kr. 10 för den vanliga upplagan, 25 kr. för upplagan *avant la lettre* och med egenhändiga namnteckningar af resp. konstnärer. Anmälan om inträde kan ske hos sekreteraren, adress Nationalmuseum, eller skattmästaren, amanuensen O. B. T. *Silfwerskiöld*, Sibyllegatan 30, Stockholm.

BODEN-KOMMITTÉN.

SOM BEKANT tillsattes af k. m:t den 19 maj d. å. en komitté, den s. k. Boden-kommittén, hvilken hade i uppdrag att för riksdagens räkning verkställa en utredning af, hur byggandet af våra befästningar vid Boden hittills verkstälts.

Kommittén har i dessa dagar slutfört sitt antagligen rätt svåra värf och torde resultaten af dess arbete föreläggas nästa lagtima riksdag. I hvilken mån riksdagen sedan kommer att bevilja nya anslag till detta penningslukande befästningsarbete, blir väl beroende af hvad kommittéutredningen ger vid handen.

Vi meddela här en gruppbild af kommitténs hrr ledamöter, hvilka, räknade från vänster till höger äro: riksdagsmannen Carl Persson i Stallerhult, generalmajoren F. J. Leth, generalmajoren J. G. Björnin, generalmajoren G. C:son Bergman, landshöfding A. G. Svedelius (ordförande), kaptenen B. A. Tarras-Wahlberg (sekreterare), generalmajoren K. G. Bildt, öfversten P. H. E. Brändström, ingenjören S. O. Nylander, riksdagsmannen Daniel Persson i Tällberg och godsägaren I. Wijk.



STOCKHOLMS INTECKNINGSGARANTIAKTIEBOLAGS NYINVIKTA BANKLOKALER VID GUSTAF ADOLFS TORG. A. BLOMBERG FOTO. 1. STORA BANKSALEN. 2. KASSAFACKAFDELNINGEN. 3. NOTARIATAFDELNINGEN. 4. STYRELSEKAMMAREN.

UR DAGSKRÖNIKAN.

EN MAGNIFIK BANKLOKAL. I dessa dagar har Intecknings-Garantiaktiebolaget vid Fredsgatan öppnat samtliga sina lokaler för allmänheten efter ett genomgripande omdaningsarbete.

Själva banksalen har prägel af en ståtlig hall i hvitt och grönt, hvilken färg effekt ytterligare höjes af de i glänsande mahogny utförda pulpeterna och af en mattgrön marmordisk med brännförgyllda ornament. Den järnkonstruktion, som uppbär taket, är inklädd med pelare af grekisk marmor, och kring hallen löper en särdeles vacker fris af spansk täljsten med för hand uthuggna växtguirlander.

Till vänster är nedgången till kassafackafdelningen med dess 3,000 kassafack för allmänheten, af hvilka redan 1,500 äro uthyrda; till höger en trappa upp befinna sig det charmanta styrelserummet och det ej mindre vackra rum, som disponeras af verkställande direktören. Det förra är i mahogny, det senare i jakarande med intarsia. För öfrigt förfogar banken öfver en mängd smärre lokaler, alla inredda lika bekvämt som smakfullt.

Arkitekt för det så skickligt och konstnärligt genomförda ombyggnadsarbetet är hr R. Arborelius och byggmästare herr O. Herrström.

DET NYA ODD-FELLOW-PALATSET i Kalmar har nyligen invigts, af hvilken anledning vi meddela en exteriör af den ståtliga byggnaden.

Centralt och vackert beläget med fasad åt tre gator (Larm-, Ölands- och Vallgatorna) reser sig det nu färdiga huset efter ritning af arkitekten B. Kempendahl i Västervik. Byggnaden jämte tomt uppgår till ett pris af 140,000 kronor. Den är uppförd i 4 våningar, hvaraf 1:sta våningen upptager affärslokaler, 2 och 3

bostadslägenheter, 4:de ordenssal jämte flere sällskapsrum m. m.

GAMLÅ TEMPEL I NY DRÄKT. Häfverö gamla kyrka i Roslagen — en af vårt lands äldrigaste tempel, har i dessa dagar ånyo öppnats för gudstjänst efter genomgången restaurering. Årkebiskop Ekman var närvarande vid öppningshögtidligheten och förrättade själf altartjänsten. Kyrkans omdaning i sitt nuvarande skick har kostat cirka 15,000 kronor, förutom hvad som enskilda församlingsmedlemmar skänkt till templets försköning. Sålunda äro antependiet, det vackert målade korfönstret, ljuskronan, altarstolarna

m. m. gåfvor af församlingsbor, som velat bidra till kyrkans värdiga utsmyckning.

Dessa gåfvor uppgå till ett belopp af öfver 1,300 kronor. *Mariestads kyrka* har jämväl ökat raden af svenska nyrestaurerade sabbatshus. Den invigdes i söndags af biskop Danell, af hvilken anledning vi i dagsnumret återgifva ett par bilder af templet.

TILL SVERIGES KVINNOR!

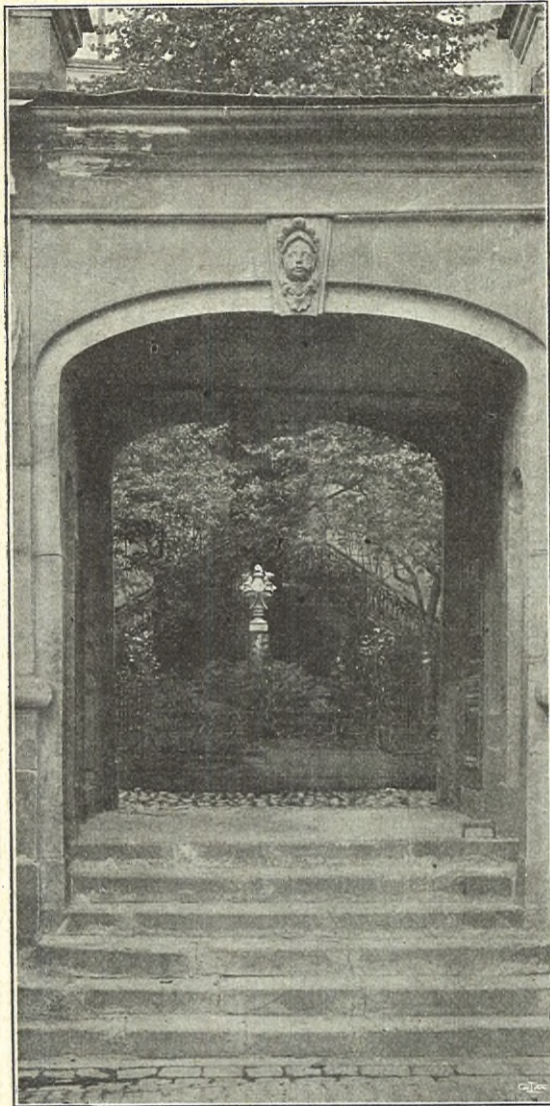
INGEN BETVIFLAR, att ni hysen en kärlek till vårt gamla Sverige minst lika stark som den, hvilken besjalar landets manliga inbyggare. Ingen betviflar heller, att icke ni med tanke på vårt lands förändrade politiska läge till fullo insen betydelsen af, att vi svenskar nu mera än någonsin tillföre skaka af oss dådlösheten och likgiltighetens bojar samt med målmedvetenhet, allvar och kraft samfäldt söka att hvar och en i sin stad bidra till vårt lands framåtskridande på alla områden. Där emot torde ni icke hafva fullt klart för eder, huru oändligt mycket ni med god vilja och samlade krafter i sådant hänseende skulle kunna uträtta.

Här vill jag nu icke tala om de stora uppgifter, som hvilat på eder i sedligt och kulturellt hänseende, särskildt såsom det unga släktets uppfostrarinnor, hvilket allt ni säkert till fullo uppskatten, utan vill jag endast fästa eder uppmärksamhet på en fråga af ekonomisk innebörd, hvars betydelse af många, ja, af de flesta bland eder uppenbarligen förbises.

Vi hafva ju alla hört den gamla satsen, att till krig fordras tre ting, »pengar, pengar och åter pengar», men äfven för en nations sunda utveckling under fredens dagar fordras samma tre ting. Utan tillgång på penningar kunna vårt lands utvecklingsmöjligheter ej tillgodoseas, ej utvägar beredas för häfande af



DEN NYINVIKTA ODD FELLOW-BYGGNADEN I KALMAR. H. SANDBERG FOTO.



DET FÖRSVINNANDE STOCKHOLM. EN GÅRDS-
IDYLL FRÅN STRANDVÄGEN.
A. BLOMBERG FOTO.

landets självständighet, ej den andliga odlingen behörigh framjas, ej bättre existensvillkor bjudas åt de mindre bemedlade.

Men liksom välståndet inom de tusen hemmen ej allenast beror af husfaderns förmåga att bereda inkomster, utan i lika hög grad af husmoderns förmåga att sköta den inre ekonomien, så är ett lands ekonomiska ställning beroende ej allenast däraf att genom varuexport guld flyter in i landet, utan äfven däraf att den sålunda förvärfvade valutan ej i oträngdt mål går åter till utlandet.

På samma gång som man sålunda bör göra allt för att höja vår export och därigenom bereda landet inkomster, hvilket hufvudsakligen lär bli en uppgift för männen, så bör man ock kunna hoppas, att den svenska kvinnan, värmd af fosterlandskärlekens heliga låga, ej må begränsa sina ekonomiska sträfvanen allenast till det egna hemmets härd, utan också hafva tanken riktad på det stora hemmet — fosterlandet — samt i hvad på henne ankommer verka för dess ekonomiska förkofran, hvarför i främsta rummet af henne kräfvades, att hon icke i onödan låter sina omhänderhafvande medel gå utom landets gränser.

Stanna penningarne i landet, så komma de alltid i en eller annan form dess inbyggare till godo, men köpas utländska varor, så minskas i samma mån landets guldvaluta, och hvarje sådant onödigt köp bidrager om än i ringa mätto att skada landets

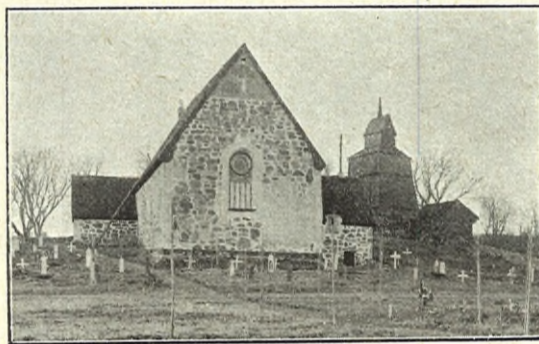
handelsbalans och dymedels öka vårt beroende af utlänningen.

Om hvar och en noga besinnade detta, skulle vår nation snart intaga en vida mera aktad ställning än nu, vi skulle ej längre med skäl kunna kallas "Die dummen Schweden", och den kära blågula flaggan skulle snart svaja öfver ett i materielt hänseende ovanligt lyckligt folk, som i känslan däraf säkerligen skulle visa sig mäktigt en kraftig och sund utveckling i alla riktningar.

Betänken detta noga, I verkligt fosterlandsälskande kvinnor, betänken hvad det gamla Sverige och edra måhända mindre bemedlade landsmän hafva rätt att fordra af eder, låten ej för mycket hänföra eder af utländskt glitter och kram, efterfrågen vid edra inköp i främsta rummet svenska varor, hållen det för en heder, ja, för en samvetsplikt att i hvad på eder ankommer verka för de svenska näringarnas förkofran, upptagen denna fråga till debatt vid edra föreningar och samkväm, bibringen den kvinnliga ungdomen undervisning därom i skolorna och underskatten icke eder förmåga att på detta område uträtta ett stort fosterländskt verk.

Kunde denna tanke tränga igenom hos eder, huru förändradt skulle ej efter hand landets ekonomiska läge blifva: handelsbalansen skulle ej längre ställa sig så ogynnsam för oss, som nu ofta är fallet; handelsmannen skulle ej vidare utan all kritik för tillgodoseende af kundernas nycker införskaffa allt slags utländskt kram; industrien skulle erhålla ett skydd vida mera naturligt och effektivt än det, som åstadkommes genom höga tullsatser, den allmänna köpkraften inom landet skulle höjas, landet söner och döttrar skulle få vida rikligare tillfälle till förvärf, och en hvar af oss skulle i känslan af hvad den ökade samhörighetskänslan mäktar att åvägbringa, med än större hänförelse än nu kunna instämma i vår folksängs vackra slutord: "jag vill lefva, jag vill dö i nordnen".

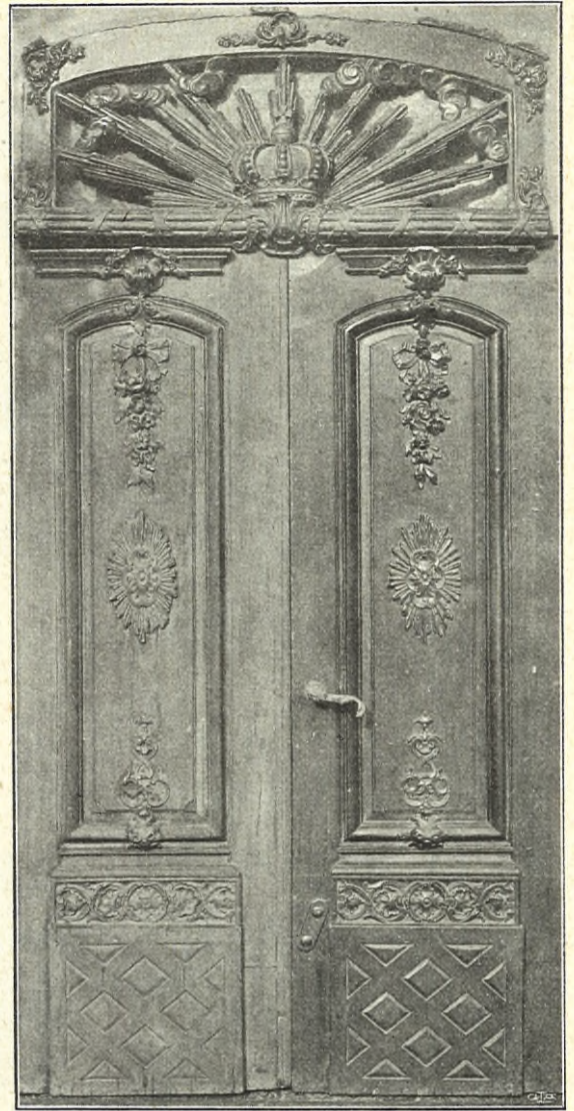
Z.



DET YTTRE AF HÄFVERÖ KYRKA.



DET INRE AF DEN NYRESTAURERADE HÄFVERÖ KYRKA. I DAGARNE INVIGD AF ÄRKE-
BISKOP EKMAN. S. WULFF FOTO.



GAMMAL PORT TILL HUFVUDBYGGNADEN Å
DE NU SÅLDA STRANDVÄGSTOMTERNA.
A. BLOMBERG FOTO.

DET FÖRSVINNANDE STOCKHOLM.

STRANDVÄGEN, de rika stockholmarnes ståtliga aveny mellan Nybroplan och Djurgårdsbron, är nu bebyggd med palatsliknande hus i hela sin utsträckning, så när som på den tomt, hvilken begränsas af Strandvägen, Artilleri- och Kaptensgatorna. Men äfven denna bit mark, hvilken utifrån Strandvägen ter sig

ganska ruskig med sina kåkar och kolgårdar mitt ibland de moderna husens paradfyndomier, skall nu gå en tidsenlig förvandling till mötes. Ägarna af fastigheten, fru Anna Lindström och konsul Lindström, ha nämligen, enligt hvad det förspörjes, i dessa dagar sålt fastigheten till ett konsortium, som representeras af grosshandlarna Johannes Erikson och E. R. Wenngren. Köpesumman lär uppgå till halfannan million och något däröfver.

Egendomen i dess nuvarande gestalt döljer emellertid bakom sitt mycket skräpiga yttre en idyllisk gård från forna tiders lugna, gemytliga Stockholm.

Genom en hvalfport kommer man in på denna delvis planterade och delvis kullerstensbelagda gård med sitt stabila trästaket; rätt fram har man det gula 4-våningars stenhuset och på ömse sidor 2-våningars flygelbyggnader. Längre till höger ligger framför hufvudbyggnaden en utomordentligt treflig terrass med planteringar och vattenkastare, skydd af gamla popplar.



»EVA», STATY I BRONS AF H. ELMQUIST.

Vi ha här afbildat den vackra tafla, som ter sig innanför hvalfporten en sommardag, då popplarna grönska; likaså ha vi återgivit huvudbyggnadens båda porthalvor med deras vackra sniderier.

KONSTNÄRLIGA BRONSER.

EN SÄREGEN UTSTÄLLNING, den första i sitt slag i vårt land, pågår f. n. i Konsthuset. Det är det för något år sedan bildade A. B. Elmquistska gjutningsmetoden, som för första gången anordnat en liten kollektion af sina ypperliga bronsafgjutningar af konstverk och andra föremål.

Skulptören hr Hugo Elmquist har, som bekant, upfunnit en alldeles ny metod för konstgjutning, hvarigenom i lera utförda skulpturer kunna återgivas i fullständig öfverensstämmelse med originalen. Men ej nog härmed: äfven olika naturföremål såsom växter och djur framställas medels denna metod i afgjutningar, hvilka lämna intet öfrigt att önska i fråga om trogen efterbildning.

I en artikel "Konstnär och uppfinnare", införd i Idun n:r 46, 1902, är den nya konstgjutningsmetoden utförligt beskrifven, hvarför vi nu anse öfverflödigt att närmare ingå på densamma. Endast det vilja vi tillägga, att i och med denna skarpsinnigt uttänkta gjutningsmetod bör vårt land, efter allt att döma, få favören af en alldeles ny och egendomlig konstindustri, som för en billigare penning än hittills skall sätta allmänheten i tillfälle att förvärfva sig konstverk i trogna reproduktioner. På den nu pågående utställningen finnas reproducerade skulpturer af Hugo Elmquist, Chr. Eriksson, Charles Friberg, G. Malmqvist, H. Neujd och H. Sörensen-Ringhi.

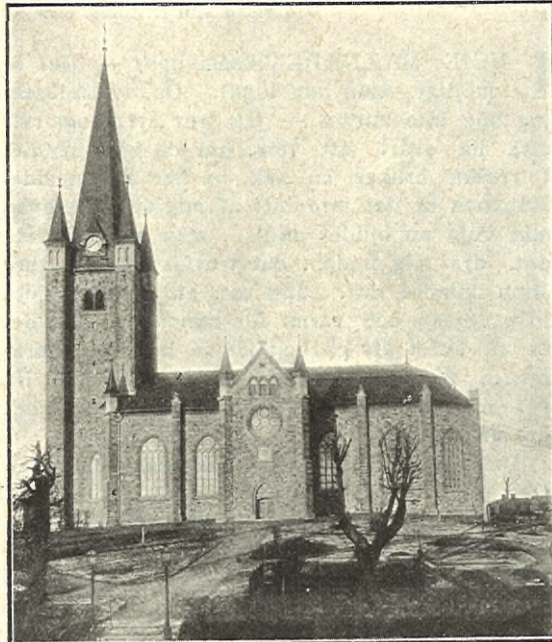
Eriksson representeras af sin bekanta lapp, Charles Friberg af det förträffliga flickhuvudet "Stina", och af Elmquist förekomma två nya arbeten "Eva" och "Fredlös", af hvilka särskildt det sistnämnda med dess styrka i modelleringen och dess djupa själiska innehåll torde få räknas till konstnärens starkare verk.

Utställningen har dessutom att

uppvisa en vacker kollektion bronsvaser, af hvilka några tjusa ej blott genom sin linjerhet, utan äfven genom utsökta färgschatteringar. Samtliga utställda föremål äro till salu, och det är därför att hoppas, att den konstälskande publiken nu till julen ej skall försumma att genom inköp understödja en konstindustri med så höga och förädlade syften som denna.



INTERIÖR FRÅN KVINNORNAS FÖRENING IDUNA I MALMÖ. SJÖBERG FOTO.



DET YTTRE AF MARIESTADS KYRKA.



DET INRE AF DEN NYRESTAURERADE KYRKAN I MARIESTAD, I SÖNDAGS INVIGD AF BISKOP DANELL. M. JANSON FOTO.



»FREDLÖS». STATY I BRONS AF H. ELMQUIST.

EN KVINNORNAS FÖRENING I MALMÖ.

DET TORDE vara alla och en hvar bekant, hurusom de kvinnliga lönetagarne i butiker, kontor, skolor, banker, post, telegraf och telefon oftast ha det svårt att dra sig fram på sin knappa lön. Särskildt kan detta sägas om handels- och kontorsbiträdena, för hvilka lönerne ofta ställa sig mera än lofligt små. I många fall är aflöningen så liten, att de kvinnliga biträdena icke skulle kunna uppehålla sig däraf, såvida de icke hade sina hem inom samma samhälle, som deras arbetsplats är belägen, att trygga sig till. Och någon förändring till det bättre synes tyvärr icke komma att äga rum, åtminstone icke inom den närmaste framtiden.

Det är fördenskull som några behjärtade kvinnor inom Malmö samhälle försökt få till stånd en förening, som skulle ha till ändamål att anskaffa en lokal med så hemlik prägel som möjligt vore, där kvinnliga löntagare skulle bli i tillfälle att erhålla sund och närande kost till billigt pris, äfvensom till inbördes umgänge och förströelse. Å lokalen skulle tillhandahållas tidningar och tidskrifter. Ett bibliotek hade man äfven för afsikt att upprätta. Föredrag skulle anordnas, dock icke sådana, som afhandla partipolitiska eller religiösa spörsmål.

De bemödanden, som gjordes, kröntes med en storartad framgång. Uppslaget omfattades med lifligt intresse såväl af de kvinnliga funktionärerna själfva som ock af deras principaler, de där ägde rätt ingå i föreningen som passiva medlemmar. En förening med ofvannämnda program konstituerades. Stadgar upprättades. Förslag till föreningens arbetssätt likaså. Och i november månad började föreningen sitt arbete. För några dagar sedan hade föreningen sin invigningsfest, hvarvid föreningens ordförande, fru borgmästarinnan Maria Skytte, hälsade medlemmarna välkomna och programmet i öfrigt utfylldes med sång och musik m. m. Det är i anledning däraf som Idun i dagens nummer bringar en interiör från föreningens ståtliga lokal, som omfattar icke mindre än fem rum, husmoderns bostad inberäknad, förutom kök och badrum etc. Då föreningen är i sitt slag ny för Sverige, ha vi tänkt att det kunde intressera äfven våra läsare att få höra något om föreningen, dess arbetssätt o. s. v., och vi låta för den skull bilden åtföljas af några korta rader därom.

Tillträde till föreningen äga endast dess kvinnliga medlemmar, hvilka där kunna inta sina måltider. Såväl »hel kost» som enstaka måltider erhållas till följande synnerligen billiga priser:

»Helkost» 25 kr. pr månad, middag 50 öre pr dag, frukost 30 öre, kväll 30 öre. Därförutom serveras kaffe, te och chokolad till ytterligt billiga priser.

För närvarande har föreningen ett 50-tal matgäster, men plats är beredd för minst dubbelt så många.

Ett bibliotek har upprättats och innehåller närmare 400 band, de flesta skänkta af för föreningen intresserade personer.

Gåfvor i öfrigt har föreningen fått emottaga i stor mängd, såsom möbler, konstverk etc. En garanti af 2,500 kr. pr år under en tid af 5 år bortåt har tecknats af åtskilliga personer inom samhället.

MELLINS FOOD



har enligt läkares intyg visat särskildt digifvande egenskaper använd i dos af en matsked i ett glas mjölk tre å fyra gånger om dagen.

Köpes å alla apotek.

Prof samt broschyr gratis och franko från

**Mellins Food Depot,
Malmö.**

Som husmoder har föreningen antagit fröken *Sigrid Fleetwood*, som förut innehåft enahanda befattning vid sällskapsklubben i Vasa, Finland.

För sin tillkomst har föreningen förmåligast att tacka doktorinnan fröken *Anna Wallengren*, fruarna *Ruth Borg*, *Aquilina Cronquist*, *Gustava Hammar* och *Maria Skytte*, hvilka samtliga äro invalda i styrelsen.

Som föreningens ändamål är det mest behjärtansvärda, kunna vi icke annat än att önska ett lycka till god fortsättning!

ETT UNGDOMENS KÄRLEKSVERK.

LÅNGT UPPE I NORR, där vårt lands stora ödevidder fortfarande bida sina odlare, är människornas lif kargt och fullt af umbäranden. Men just därför att naturen behandlat dem så styfmoderligt, utslutit dem från njutandet af de förmåner vi, de burgna samhällenas barn, få till öfverflöd, ha de berättigade kraf på att i sina bygder förunnas en något så när människovärdig tillvaro och att särskildt deras barn ej lämnas åt okunighet och förvildning.

Själftva kunna de ej uträtta mycket — all deras kraft offras på att hålla svält döden från lifvet. Andra människor måste träda till och hjälpa, draga fram de små människoömnena ur mörkret och genom att skänka dem undervisning i såväl skolämnen som praktiska värf nödortfött rusta dem för lifsstriden.

Att steg i sådan riktning också redan tagits bekräftas af den uppsats, som under titeln "En inhemsk mission" af fru *Julia Svedelius* inflöt i *Idun* nr 45 d. å. Förf. upprullade där åtskilliga gripande taflor från eländet i det mörkaste Norrbotten, men skildrade tillika, huru genom behjärtade människors offervillighet ett antal af 8 arbetsstugor upprättats inom länet, hvarest hittills mottagits 400 barn från de fatigaste socknarne, som där fått lära sig hvarje-handa nyttiga handverk. Från att hafva varit små onyttiga och vanvårdade varelser, hvilka vid sitt inträde i arbetsstugorna ej ens kunnat förstå eller tala sitt lands språk, utveckla de sig här till friska och dugliga svensktalande gossar och flickor. Ur rent fosterländsk synpunkt äga alltså dessa arbetsstugor en betydande uppgift, den att fostra nya krafter i fosterlandets tjänst och att fastare knyta bandet mellan gränsbefolkningen och det öfriga Sverige.

De arbetsstugor, som redan äro i verksamhet, räcka emellertid ej på långt när till för alla dem, som äro i behof af hjälp, utan här är ett starkt och kraftigt ingripande af nöden dels för att vidmakthålla de redan inrättade arbetsstugorna, dels för att få till stånd ännu flere.

En grupp hufvudstadsungdom, som läst fru *Svedelius'* artikel, föranleddes däraf att sammansluta sig till gemensamt arbete för dessa norrbottniska små kulturhårdars främjande, och gruppens medlemmar ha i dagarna låtit utgå en vädjan till ungdomen i allmänhet att bispjunga dem i deras värf.

Många äro de sätt, på hvilka den goda saken kan främjas. t. ex. genom föranstaltande af fester och föreställningar, föredrag och uppläsningar med billig inträdesafgift, syföreningar, från hvilka arbeten kunna dels försälas, dels skickas direkt till arbetsstugorna, öresinsamlingar, gymnastikuppvisningar o. s. v. — Äfven bidrag i form af aflagda kläder, underkläder, tyg, böcker, jul- och barntidningar m. m. äro synnerligen välkomna.

Alla bidrag, äfven de minsta, mottagas med tacksamhet. Kontanta medel kunna sändas till gruppens förvaltnings- och förmedlingskommitté: fru statsrådinnan *Amy Tingsten*, född *Forsell*, Narvavägen 20, fru *Ellen Berg*, född *Weidenhielm*, Karlavägen 38, och föreståndaren för *Beskowska* skolan, dr *Sten Lagergren*. Gåfvor in natura kunna med påskrift "För arbetsstugorna" sändas antingen till rektor *Lagergren* under adress *Beskowska* skolan eller direkt till länsstyrelsen, Luleå.

Slutligen må nämnas, att hertigen och hertiginnan af Skåne, för hvilka saken framlagts, varmt intresserat sig för det behjärtansvärda ändamålet.

ETT BESÖK. FÖR IDUN AF EDVARD VIK.

(Forts. o. slut fr. föreg. nr.)

LUCIE VAKNADE liksom upp. — Det är möjligt, sade hon lugnt. Och i så fall står jag nog inte ensam — jag tror att många rätt ofta ha svårt att veta, hur de böra handla. I regeln brukar en sak ha fler än en sida. Måhända är det inte rätt af mig att göra hvad min vilja nu bjuder mig... men att underlåta det, dra mig undan, det tror jag skulle vara ännu mindre rätt. Jag vet, att jag kan göra lifvet ljusst och varmt för honom... och det är så svårt att gå och lämna honom i mörkret... då skall samvetet alltid anklaga. Nu vet ni, hur jag känner det... och hur tungt det är för mig.

Det var som om rösten slocknat i inre gråt. Den höga och spänstiga gestalten såg nedböjd och trött ut, det vackra hufvudet med sin fina, fångslande profil tycktes ha åldrats i årslång sorg — Lucie Stephens skulle i denna stund knappt ha blifvit igenkänd af sina bekanta.

Hon kände för resten inte igen sig själf. Att denna sinnesstämning skulle komma öfver henne, hade hon egentligen ej tänkt sig. Det var snarare en skarp strid hon varit beredd på — en strid, där hon ej skulle sky att säga förkrossande ord, där hon skulle visa all sin andliga öfverlägsenhet, detta som berättigade henne att inta platsen vid hans sida. Nu hade i stället en sådan känsla af eländighet lagt sig öfver henne, och hon tyckte sig vara en liten pygmé, som behöfde misskund.

Men midt i allt detta kände hon — det kom som en alla tvifvel bortspjande visshet — att hon hade rätten på sin sida. Och led hon nu, så var det ej därför, att hon utöfvade våld mot sitt samvete, utan därför att hon lydde det. Nu var det ej längre att misstaga sig på, hvad rösten i det inre bjöd. Utan att hon visste hur det tillgätt, hade hon sjunkit ned på knä framför *Hedvig Hjelm*. Rösten skälfdes af ångest, ödmjuk och bönfälande:

— Var inte så hård... låt honom bli lycklig. Jag lofvar er, att jag skall göra allt hvad som står i en människas förmåga för att skapa hans lycka...

— Jag tror ni är galen, fröken — stig då upp! Fru *Hjelm* gjorde lös sina händer och tog tag i *Lucies* arm för att lyfta henne upp. — Vi äro väl inte på någon teater! sade hon

ironiskt, när *Lucie* rest sig igen och stod in till henne med ögonfransarna tunga af tårar. Men hon hade knappt mer än sagt det, förrän hennes ansikte förvreds, och hon föll i en gråt, som skakade hela den lilla spensliga kroppen.

Lucie satte sig igen i stolen och grät också hon, men det skedde ljudlöst och stilla. Och fast hon kände ett häftigt tillströmmande behof att hjälpa och trösta, fick hon ej ett ord öfver sina läppar — hon kunde endast gråta. Till sist lyckades hon dock säga i rädd, dämpad ton:

— Är det ingenting jag kan göra för er?

— Jo... gå er väg... jag vill inte se er mera, blef det häftigt framstötta svaret.

Lucie böjde sig fram för att ta hennes hand, men hon ryckte den undan. — Hör ni då inte hvad jag säger! fortsatte hon mellan snyftningarna. Hvarför skall ni sitta här och plåga mig! Ta honom och gift er med honom hur mycket ni vill... det sista kvädes i en upprifvande gråt.

— Det kan jag ju inte göra, förrän ni säger, att ni inte kommer att hata honom... och inte heller mig.

Den gråtande skrottade hysteriskt. — Begär ni kanske min välsignelse — är det den ni sitter och väntar på!

— Kära... *Lucies* röst darrade. Det gör mig så ondt om er. Om det ändå ginge för er att ta det här så som det är — något illa skall ju inte tillfogas vare sig er eller barnen. Ingen blir lidande. Och håller ni af honom något ännu, så kan ni ju inte sörja öfver att se honom lycklig...

— Ni talar som ett oerfaret barn, kom det till svar, tungt och bittert. Gråten hade saktat af, men andetagen voro häftiga och plågsamma. — Tror ni att det går att resonera så!

— Jag tror åtminstone att jag själf skulle tänka så.

— Ja, det går ju lätt att säga det. *Hedvig Hjelm* steg upp och gick bort till fönstret. Det hade kommit något nervöst öfver henne, som gjorde att hon ej kunde sitta stilla. Hon vred händerna mot hvarandra, där hon stod och stirrade ut i skymningen. — Å, barnen, barnen, sade hon slutligen. Det gör detsamma med mig, men nu kommer han väl alldeles att glömma barnen... han har ändå varit så fäst vid dem.

Lucie såg ut som om hon önskade säga något, men ej vågade. Till sist började hon dock dröjande:

— Först, när han berättade allt för mig, så tänkte jag gå hit och be er om något. Men så förstod jag, att ni aldrig skulle gå in på det. Och det trodde också han. Men jag kan ju ändå tala om hvad det var... jag tänkte be er om... att få barnen... när vi gifte oss. Och jag skulle lofva er att bli en god mor... de skulle få allt hvad de hade rätt att få...

Två forskande ögon studerade uppmärksamt *Lucie*. — Och det har ni velat?

— Jag drömde om den tanken i stor glädje.

— Hvad skulle världen ha sagt?

— Världen! Ett svagt småleende gled öfver *Lucies* läppar. Jag är helt och hållet oberoende. Och det är också han.

Hedvig Hjelm stod länge vid fönstret, utan att säga något. När hon slutligen öppnade munnen, ljöd rösten torr och sträf:

— Den saken tala vi naturligtvis inte mera om... det kan ju inte komma ifråga att jag lämnar ifrån mig barnen.

Lucie väntade att något mer skulle följa, men då det förblef tyst, reste hon sig — hon visste knappt hvarför. Ännu hade hon ju så mycket att säga. Men hon kände sig så underligt trött och förbi; nerverna, som hållits onaturligt spända, började slappna. Nu önskade hon sig blott vara hemma — det var

som om hon längtat efter att få lägga sig ned och sova. Det hade blifvit så tomt inom henne — hon brydde sig ej ens om att tänka på, om hon var segraren eller den slagne.

— Fröken... Hedvig Hjelm's röst var sig inte lik. — Vi två skulle kanske träffas en gång till...

— Får jag komma hit igen? Lucie såg upp med en nästan öfverraskad blick.

— Ja... visst får ni.

När Lucie stod ute i tamburen kände hon att ansiktet var alldeles vått. Hon måste stanna och torka tårarna.

Men det förblef lika vått, hur hon än tor-kade. — Min näsduk är genomvåt, sade hon till sist i rådvill och olycklig ton. Och efter en stund tillade hon: Jag brukar aldrig gråta — jag vet inte hvad det är med mig i dag.

Fru Hjelm kunde ingenting göra; hon stod blott stilla och väntade och såg på Lucie, som med hvar sekund blef alltmer och mer nervös och förtviflad.

— Om bara inte näsduken vore så våt! ut-brast hon, som om alltsammans berodde därpå.

— Ni kan få låna en af mig. Handfallen-heten, som legat utbredd öfver fru Hjelm, vek undan som om hon hittat på en hjälpande tanke i denna förvirrande kasus.

— Ja, tack... Tonen röjde lättnad. Men när Hedvig Hjelm återkom och räckte Lucie det åstundade föremålet, slogs hon af det löjliga i situationen och brast i ett litet gråt-blandadt skratt. — Ni är väl inte litet för-vånad öfver mig, fru Hjelm, sade hon. Jag betar mig ju rent ousäktligt... ni får inte döma mig för strängt...

— Hvarför skulle jag döma er?

All skärpa var borta ur de svartbruna ögo-nen; de hade i stället en trist och vekt sorg-modig glans. Och sorgmodig och trist lät äfven rösten, när hon fattade Lucies framräckta hand och sade: Tack för att ni kommit hit, fröken — jag tror att det blir bättre nu, sedan jag fått träffa er... Och så kommer ni väl hit en gång till?

Lucie nickade och tryckte hårdt hennes hand. Och därefter gick hon. Under vägen hem rörde sig hennes tankar nästan uteslutande omkring detta enda: att Hedvig Hjelm gett henne sin näsduk att torka tårarna med.

Almanack för husmödrar 1906.

En praktisk nyhet för alla hem.

SOM BEKANT har från och med detta år Kungl. Vetenskapsakademiens almanacks-privilegium öfvertagits af *Almqvist & Wiksells Boktryckeriaktiebolag* i Uppsala, som genom storartade nybyggnader och utvid-gningar af sina arbetslokaler samt startandet af en hel del nya och tidsenliga almanacks-typer synes rusta sig att framgångsrikt full-följa och vidare utveckla de goda traditioner, som de förutvarande privilegieinnehafvarne skapat.

En nyhet för året, som helt visst blir yt-terst välkommen för våra fruar och alltså förträffligt ägnar sig till julklapp eller nyårs-gåfva, är firmans i veckan utsända »Alma-nack för husmödrar», ett prydligt inbundet datumblock att lägga på skrifbordet med ett blad att afrifva för hvarje dag i året och upptagande förslag till frukost- och middags-matsedel jämte plats för anteckningar och för utgifter för hvarje dag. Angående bered-ningen af de i matsedlarne förekommande rätterna hänvisas till motsvarande veckas nummer af *Idun*, som ju helt visst läses i hvarje hem, där husmodersalmanackan kommer att finna en plats. Den trefliga almanackan, som kan erhållas i hvarje bok-handel och som vi på det allra bästa an-

befalla, kostar kr. 2.50, ett moderat pris i betraktande af den gedigna och praktiska monteringen.

För öfrigt har firman till julen utsändt ett rikligt urval af olika almanackstyper från den enkla 14-öres-almanackan, genom alla väx-lande former af almanackor med skrifunder-lägg, blockalmanackor, fick- och plånboks-almanackor m. m. till specialkalendrarne för skilda behof, samhällsklasser och yrken. Bland dessa vilja vi särskildt framhålla den ytterst innehållsrika »Svenska Kalendern», en värdefull uppslagsbok för hvarje svensk medborgare, »Mittitärkalendern», en »Alma-nacka för ungdom», »Lärarekalendern», alma-nackor för läkare, präster o. s. v. Om samt-liga publikationer bör erkännas, att de i konst-närlig och typografisk utstyrsel, så som sig bör, stå på höjden af sin tid och utgöra en heder för den ansedda firma, från hvilken de utgått och som erhållit förtroendet att nu för ett antal år framåt i tiden fylla det sven-ska folkska skiftande anspråk och behof i almanacksväg.

LITTERATUR.

Den litterära julfloren visar ännu, i dessa sista timmar före den stora helgens inbrott, inga tecken till sjunkande, och det är knappast möjligt att särskilja dess enskilda böljor, ens när de resa sig öfver mäng-den och spegla vidder och stjärnor i sitt djup. En sådan stolt höfdingebölja, som icke kan gå obeaktad förbi, ha vi emellertid att annotera i *Oscar Levertins* djupsinniga och glänsande diktykel *Kung Solomo och Morolf* (Alb. Bonniers förlag), utan tvifvel sin förfat-tares hittills mest betydande skaldeverk — och det vill icke säga litet! — genomstråladt af

»bitter kunskap om själar och lagar,
vägande världen på vishetens vikt,
konungaklokskap från bibelns dagar,
stämningens solspel och stundens bikt...»

Bland julens eljes mera betydande diktsamlingar ha vi från samma förlag att påpeka *August Strindbergs* »*Ordalek och Småkonst*», i en öfverlägset stilfull artistisk utstyrsel af *Arthur Sjögren*, samt den allt för tidigt bortryckte finske skalden *Karl A. Tavaststjer-nas* »*Dikter i urval*».

Finland har för öfrigt sändt oss ännu en beaktans-värd poetisk hälsning i *Hjalmar Procopés*, *Jean Sibe-lius* tillägnade diktbok »*Mot öknen*» (A. B. Ljus för-lag) samt i ett häfte »*Engelsk Lyrik*», förstående och känsligt tolkad af *Anna Krook* (Söderström & C:s för-lag).

På novellistikens område märkas *Gustaf af Gejer-stams* ypperliga skårgårdsskildring *Andreas Vik* — årets svenska bidrag till den välkända serien »Nor-diskt familjebibliotek» — samt en samling skisser af *Esaïas Collin*, benämnd »*Småstadslif*» (Schédins för-lag), hvaraf en del förut varit synliga i *Idun* och hvilka alla vittna om sin författares ljusa, ofta humoristiska lifssyn, varmt ideella hjärtelag och lediga berättarkonst.

En fläkt af trohjertad, gammaldags humor är det ock, som gör läsningen af fru *Jenny Engelhes* »*Präst-gårds-lif på trettio-talet*» (Fr. Skoglunds förlag) till ett helt uppriskande nöje, för hvilket man känner sig tacksam mot »upptecknarinnan», som förf. blygsamt kallar sig. Och vill man riktigt försäkra sig om ett godt skratt mellan all den tyngre kosten nu under helgdagarne, så har man endast att förse sig med en portion af *Dans* »*Spanska lappkojs*» eller *Olla Podrida*, som serveras till en moderat penning från Hugo Ge-bers förlag.

Af den intressanta serien »Svenska memoarer och bref, utgifna af *Henrik Schück* och *Oscar Levertin*», föreligger till julen en ny del: »*Ur Nils von Rosen-steins brefsamling*» (Alb. Bonniers förlag). Professor Schücks förfarna hand är det också, som gifvit oss »*M. och Mme de Staels äktenskapshistoria i bref*» samt sjunde samlingen »*Ur gamla papper*» (Hugo Gebers förlag), medan *Alma Söderhjelm* utsändt ett urval af »*M. me Rolands bref*» från Helios förlag i Hel-singfors.

Ett arbete, som bör beaktas ej minst vid valet af bildande och underhållande läsning för den mognare ungdomen, är professor *H. K. von Schnerins* på A. B. Ljus förlag nyutkomna »*De geografiska upptäckternas historia*», i hvilken den grundliga vetenskapligheten på ett briljant sätt paras med en lättfattlig och fängslande framställningsform. I hög grad underhållande och aktuella äro äfven *Alfred Jensens* nutidsskildringar från Ryssland: »*Tsardömet vid skiljevägen*» (Alb. Bonniers förlag).

7 Strandvägen 7 • 12 Regeringsgatan 12

Hylin & C:o F. A.-B.

Detaljaffärer

12 Regeringsgatan 12 • 7 Strandvägen 7

Bland beaktansvärda debuter ha vi ytterligare att registrera *Rosa Arbmans* stämmingsfulla Norrlandsskil-dring »*Troll-Anna i Bäckmon*», *Axel Ideströms* färg-rika berättelse från det gamla Rom »*Tiberius*» (A. B. Ljus förlag) samt *Finne Svensks* »*En korsdragare*» och *Clara Falkmans* »*En kyrkans pelare*» (Hugo Ge-bers förlag), de bägge sistnämnda med åtskilliga in-tressanta berörings- och motsättningspunkter i ämnes-val och åskådningssätt.

Bland finsk-svenska nyheter, som kommit oss till-handa från Söderström & C:os förlag, må framhållas *Helena Vestermarcks* talangfulla »bilder och hägringar»: *Dolda makter*, *Paul Harboes* och *Gabrielle Tavast-stjernas* »*Människornas vägar*», en ny del, den 13:e, af *Ainas* välkända »*Vid aftonlampan*» samt ett band friluftsbilder, »*Skogen och på fjället*», af *Hugo Sam-zelius*. Dessutom har på Ljus förlag utkommit en fin och sympatisk berättelse »*Helena*» af *Arvid Järnefelt*.

Till sist medhinna vi endast ett det allra flyktigaste omnämmande af följande — delvis väl så förtjänstfulla — översättningsarbeten: på *Fahlcrantz & C:os* för-lag d:r *Fr. V. Foerstens* märkliga »*Lefnadskonst*», en bok för de unga samt deras föräldrar och fostrare», en ny häftesupplaga af *Thackerays* berömda roman »*Arthur Pendennis*», *Jane H. Findlaters* i England mycket rosade »*En moders historia*» samt *Rider Haggards* nya bok »*Ayesha*», en fortsättning och avslutning på hans allmänt kända roman »*Hon*».

Wahlström och Widstrand bjuda på ett nytt band österländska legender och sagor »*Natalika*», af *Lafa-dio Hearn* samt *Oskar Hoffmanns* fantastiska berät-telse »*Bland Marsmänniskor*». Alb. Bonnier fort-sätter sitt intressanta bibliotek »*Moderna tänkare*» med en ny följd »*Tankar och Fragment*» af *Arthur Scho-penhauer*; har dessutom utsändt en ny samling friska noveller »*Från fjäll och kust*» af *Jacob Hilditch* och *J. Blicher Clausens* nya lämbibliotekssuccé »*Sonja*. En mera egenartad talang röjer hennes landsmaninna *Sophie Breum* med sin vackra medeltidsskildring »*Konungabarn*», utkommen i svensk dräkt på Fr. Skoglunds förlag. *Guy Thornes* i England till och med från predikstolarne utbasunade »*Natt*» skulle vi närmast vilja karaktärisera som en kristlig sensations-roman; välskrifven och medryckande, kommer den utan tvifvel att äfven här hemma finna en stor läsekrets (*Lars Hökerbergs* förlag). Ett diskret och vackert konstverk är *Emil Strauss* lefnadshistoria »*Vänner Henni*» (Hugo Gebers förlag), och *Niels Hoffmeyers* historiska roman från judarnes sista landsflyktidagar »*Babylon*» (C. E. Fritzes förlag) har icke utan berättigande ställts vid sidan af *Sienkiewiez*'s berömda »*Quo Vadis*». Aktiebolaget Hierta möter upp med en ny roman af *Ompeda*: »*Herzeloider*», och förlags-aktiebol. Helios har ombesörjt en öfersättning af *Georges Rodenbachs* berättelse från det gamla Brügge: *Le Carillonneur* — »*Klockspelaren*».

Bland Alb. Bonniers barn- och ungdomsböcker för året må framhållas *Hugo Gyllanders* trefliga »*Sagor och fabler*», *Helene Lassens* friska och fina »*Ur bar-nens värld*», *J. A. Friis'* skildringar från Finnmarken »*Lajla*» (nr VII af De gyllne böckerna) samt »*Peder Most som styrman och kung*» af *Walter Christmas* i den välbekanta serien »*Gossarnas äventyrsböcker*». »*Utan hem, en liten savoyards roman*» af *Adolf Langsted* (Hugo Gebers förlag) kommer med sina vackra illustrationer af *Erik Henningsen* utan tvifvel att i hög grad tilltala den litet mera försigkomna un-gdomen. *Astrid Ahnfelts* till julen utsända »*Sagor och legender*» gömmer vackra prof på författarinns-talng äfven i detta fack. Och *Dikken Zwilgmeyer* har redan en stor och tacksam publik bland de unga flickorna, som knappast kan tänka sig julen utan hennes julbok, som i år handlar om »*Fröken Lybecks flickpension*» (Ljus förlag). *Lars Hökerberg* bidrager med en berättelse för ungdom af god nationell stäm-ning: »*Familjen Barren*» af *Elise Söderlund* (Saga) samt med en samling »*Kamratlif och skolpojks-histo-*

rier" af Erik Pallin — alla svenska ungdomars "Erik P"! Mera behöfs ej sägas om den saken för att tillförsäkra framgång åt den hurtiga boken.

Och skulle vi nu slutligen, efter all denna andliga kost, känna behof af en smula materiellare sådan, ha hrr förläggare äfven i den vägen uppfyllt alla rimliga förväntningar. Så har *Fackskolan för huslig ekonomi* i Uppsala utgifvit en "Skolans kokbok", närmast afsedd för de högre flickskolornas och samskolornas behof (A. B. Ljus' förlag). *Sigrid Nordenfalks* omtyckta, men till många unga husmödrars beklagande länge utsålda beskrifningssamling "Godt bord" har utkommit i en ny, tillökad upplaga (Wahlström & Widstrands förlag) och på "God mat" bjuder *Anna Östergren* i ett litet billigt, men väl så innehållsrikt häfte å Wilh. Billes förlag.

Må nu endast magarne stå bi i den stundande svåra kalastiden!

J. N—g.

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN fortsatte i lördags sin symfoniserie med Beethovens sjunde och åttonde symfonier. Ledningen var denna gång lagd i händerna på hr Armas Järnefelt, som här fick ett ypperligt tillfälle att visa såväl en genombildad musikalisk uppfattning som ock en ej alltid så vanlig förmåga att hos orkestern ingjuta den anda och förståelse, som besjälade dirigenten själf.

Konserten inleddes med symfonien nr: 8 i f-dur, alltigenom af glädligt karaktär från den i motiviskt

hänseende briljant genomförda första satsen till den sista med sin sprudlande humor och sin melodiska uppfinningsrikedom. De framkallade ock liksom det lustiga metronomscherzot det lifligaste bifall. Utförandet var högeligen förtjänstfullt, om man frånser, att första satsen togs väl långsamt. Än ståtligare och mäktigare verkan framkallade den sjunde symfonien i a-dur. Medan den andra satsen uppbares af en vek, elegisk stämning, där den enkla melodien »Tonernas vågor» på mångfaldigt sätt varierar, präglas de öfriga af en djärfhet och prakt, som ovillkorligen rycka åhöraren med. Särskildt är detta fallet med den underbara fjärde satsen, hvars glänsande final torde få räknas till det yppersta symfonisk diktning alstrat. Utförandet var ock alltigenom förträffligt, och den hyllning, för hvilken hr Järnefelt vid konsertens slut blef föremål, var äfven i hög grad välförtjänt.

Emellan de båda symfonierna sjöng hr Forsell den utomordentligt vackra sångcykeln "An die ferne Geliebte", synnerligen förtjänstfullt ackompanjerad på flygel af hr John G. Jacobsson. Vi kunna knappast erinra oss hafva hört hr Forsell så till sin fördel som här. De sex tondiktarna finga en både öfvertygande och vacker tolkning, och sångaren underordnade sig fullständigt under konstverket, hvilket tyvärr ej alltid brukar vara fallet. Hr F. måste ock flere gånger framtråda och mottaga den fulltaliga publikens lifliga bifall.

Konungen, hertiginnan af Dalarne och prins Eugen bevistade konserten.

DRAMATISKA TEATERN. Cyrano de Bergeracs stora näsa och heroiska personlighet ha åter väckts till scenens lif för några aftnar, i det hr *Archn* dragit hans pamp och skrudat sig i hans lysande panasch.

Hr Arehn gjorde sin sak så duktigt han med sin utpräglad moderna talang förmådde, han talade den glänsande versen — Harald Molanders sista mäterliga öfversättarebragd, innan han gick hädan — både klart och känsligt, och han var särskildt i de veka scenerna och i döds scenen en Cyrano utan vank. Men äfventyrens strålände kung, gascognaren med skrattet i ögat, eldfångdheten i sinnet och öfverdådet i värjhugen — af den fick man ej mycket. Emellertid var prestationen intressant nog och syntes lifligt slå an på premiärens fulltaliga publik.

ÖSTERMÄLMSTEATERN spar energiskt på sina nyheter. Under tiden har fru Wiehe-Berény visat stockholmarne hur hon spelar "Lilla Helgonet", så att nu veta vi det. Hon var bra, naturligtvis. Men ej nådde hon hvad ett par af våra en gång lysande svenska operettprimadonnor åstadkommo i den rollen. Dock, när "Den lille Dronning" dyker upp, då lär den celebra danskan afgjort komma att vinna den stora seger hon ännu ej lyckats tillkämpa sig här, säges det.

Damernas Musikblad, utgifvet af fru Ellen Sande s, har utsändt ett rikhaltigt julnummer i treflig utstyrel. Musikbilagan innehåller uteslutande svenska kompositioner, nämligen en julhymn "Hell dig, vår Herre Zebaoth" af Herm. Joëll, en sång ur Stenhammars "Gillet på Solhaug" (men hvarför ej med svensk text?), ett litet Albumblad för piano af Tor Aulin, en folkvisa, arrangerad för piano af Aug. Söderman, samt tvänne till den musikaliska pristäfningen inkomna Bostonvalser, kallade "På silfvervågor" och "En kärlekshviskning", af hvilken den senare afgjort är den bästa. Numret kommer helt säkert att slå an i hvarje hem.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmöderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 24—30 DEC. 1905.

Söndag: (Jularton): Juliennesoppa med klimp; griljerad rökt skinka med äppelmos och legymer; klenäter med sylt.

Måndag: (Juldagen): Grönkål; färserad gädda II med kräftsås; stekt kalkon med brynt potatis och salader; tusenbladstärta (milles feuilles)

Tisdag (Annandag jul): Buljong med pastej; stekt rensadel med legymer och salader; citronkräm med mandelformar.

Onsdag: Ragu på kött med brynt potatis och ärtor; nyponsoppa med vispad grädde och skorpor.

Torsdag: Dillkött på får; lingonpärön med grädde.

Freitag: Kall skinka med potatis-kroketter; gräddkaka med sylt.

Lördag: Luttfisk med potatis och ärtor; risgrynsgröt med mjölk.

RECEPT:

Griljerad, rökt skinka (f. 18 pers.). 5 kg. skinka.

Till laken: 6 liter vatten, 1½ liter smörsalt, 2½ dcl. strösocker, ½ msk. salpeter.

Till kokning: 5 lit. vatten, 1 butelj franskt vin.

Till panering: ½ tsk. engelsk senap, ½ msk. socker, 2 msk. stötta skorpor.

Gif barnen den bästa näring och de växa upp till friska och starka människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förblifva friska intill senna ålderdomen. Använd därför endast

Gyllenhammars
patenterade
hafregryn o. hafremjöl
som fås i hvarje välsorterad speceriaffär.
Aktiebolaget
Göteborgs Ris- & Valskvarn.

Jul-tårta.

Denna delikata smaksort finnes äfven i år af Lagermans BAKALETTE och är den lika god som fjolårets, hvilken som bekant rönt en så liflig efterfrågan.

Säljes i hvarje speceributik å 45 öre pr paket.

Beredning: Vattnet påsattes att koka, salt, socker och salpeter illäggas och laken får koka 10 min., under det den skummas väl. Skinkan nedlägges i en stor stenkruka, den kokande laken påhålls och bör stå väl öfver skinkan. Krukan öfvertäckes genast med en köthandduk och en filt. Skinkan får ligga i den varma laken omkr. 2 tim., hvarefter den upptages och får ligga fritt och kallna öfver en natt. Den nedlägges därefter i den kalla laken och får ligga 14 dagar. Den upptages och lägges i kokande vatten omkr. 10 min., hvarefter den får hänga ett dygn för att torka. Den insys i en tunn gardin och kallrökes i 4 dagar.

Skinkan borstas väl ren med mjuk borste och såpvatten, hvarefter den får ligga i vatten öfver en natt. Den påsättes i kallt vatten tillsatt med vinet och får koka 2—3 tim., eller tills en vispsticka går lätt igenom köttet. Svålen aftages och skinkan beströs med en blandning af senap, socker och fint stötta skorpor. Den insättes därefter i ugnen att få vacker brun färg, då den uttages och garneras med kruskål, äppelmos och katrinplommon eller med legymer.

Grönkål (f. 6 pers.). 2—3 grönkålshufvud, 2 liter vatten, 2 msk. salt, 2 msk. mjöl, 2 msk. smör (40 gr.), 2½ lit. buljong, hvitpeppar, salt, socker.

Beredning: Kålen (som bör vara frusen) lägges i vatten så att isen drages ut. Den repas därefter, sköljes väl samt lägges i kokande, saltadt vatten och får koka ½ tim. Kålen lägges upp på sikt, så att vattnet får väl afrinna, hvarefter den kokas med mjölet, tills den blir mycket fin. Smöret smältes i en kastrull, kålen illäggas och fräses under flitig rörning i 5 min. Den

kokande buljongen tillsättes, litet i sänder, och soppan får koka ½ tim., hvarefter den afsmakas med kryddorna. Soppan serveras med frikadeller af oxeller kalkkött eller ock med fläskkorf.

Färserad gädda II (f. 6 pers.). 1 kg. gädda (= 420 gr. skrapadt fiskkött), 250 gr. smör, 30 gr. hvetemjöl, 4 dcl. tjock grädde, 3 ägg, 1 msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, ½ msk. socker.

Till panering: 1 ägghvita, 3 msk. fint stötta skorpor.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.).

Beredning: Gäddan fjällas, uppskäres i ryggen och flås utan att skinet skadas. Den urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den fläkes, hufvud och stjärt få kvartsitta och köttet skrapas fint; intet ben får medfölja. Fiskköttet blandas med smöret och drifves 3 gånger genom köttkvarn. Massan stötes därefter i stenmortel, tills den är fin och sammanhängande. I ett fat blandas mjölet, grädden, äggulorna och kryddorna. Denna blandning inarbetas matskedvis i färsen, som bör arbetas 1 tim. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägghvitorna och färsen afsmakas noga. Skinet skrapas, sköljes och skäres i form af en sköldpadda samt utbredes på en smörbestruken plåt, och därpå lägges färsen, som jämnas och öfverpenslas med ägghvitan. Den gräddas i ej för varm ugn omkr. 20 min. Då den är färdig, flyttas den försiktigt på ett varmt fat, garneras med persilja och kraftstjårter. Färsen serveras med kraft- eller hummersås.

Anm. Färsen kan äfven läggas omkring benet på fisken, gräddas och serveras på samma sätt.

SVEA HAFREGRYN
belönade i London 1904 med guldmedalj och i Brüssel 1905 med hedersdiplom och guldmedalj.
SVEA HAFREGRYN & BARNKRAFTMJÖL
äro och förblifva bättre än alle andra i marknaden förekommande märken.



A-B. SIDENHUSET, STOCKHOLM

— säljer —

Klädnings-, Blus- och Foder-Siden
billigare än någon utländsk firma.

Begär profver och jämför! Profver franko.

A-B. SIDENHUSET, STOCKHOLM.

Allm. Tel. 93 65. Rikstel. 48 23.

Tusenbladstärta (Milles feuilles). 200 gr. osaltadt smör, 150 gr. hvetemjöl, 6—7 msk. vatten, 2 msk. strösocker.

Till fyllning och garne ring: 2 kkp. äppelmos, 6 dcl. tjock grädde, 2 msk. vaniljsocker, frukt och gelé, ½ hg. rostad sötmandel.

Beredning: Smöret klappas till tunna kakor, som sättas på is att stelna. Mjölet utröses med vattnet och arbetas till en smidig deg. Degen utkaflas till en fyrkantig kaka, något tjockare på midten. Smöret lägges midt på degen och kanterna vikas öfver smöret, så att detta fullkomligt täckes. Smördegen utklappas till en aflång fyrkant af ungefär ½ cm. tjocklek. Denna fyrkant vikas därefter ihop, så att kanterna af degen mötas midt på fyrkanten. Därefter vikas degen utkaflas åter till en aflång fyrkant. Detta upprepas fyra gånger efter hvarandra, hvarefter degen utkaflas till omkr. 2 mm. tjocklek och utskäres till 5 runda bottnar, hvilka penslas med vatten och beströs med strösocker. De insätts i god ugnsvärme att gräddas vackert gulbruna. Smörbottnarna uppläggas på tårt-papper, på flat glasskål. Mellan bottnarna bredes tunt med äppelmos och därofvän på ett lager af den vispade grädden, tillsatt med vaniljsockret. Tårtan garneras med resten af grädden samt frukt och gelé. Kanten af tårtan bestrykes med grädde och garneras rundtom med den rostade mandeln, skuren i tunna skifvor.

Ragu på kött (f. 6 pers.). 1 kg. stekt kött (rester), 1 rödlök, 2 msk. smör, 3 msk. mjöl, ½ liter buljong eller steksås, 1 liten saltgurka, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 tsk. salt.

Beredning: Köttet skäres i jämna tärningar. Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret. Mjölet iröses och buljongen eller steksåsen tillsättes, hvarefter såsen får koka 10 min. Köttet illäggas jämte den i fina tärningar skurna saltgurkan. Anrättningen afsmakas och serveras garnerad med brynt potatis.

Dillkött på får (f. 6 pers.). 1½ kg. fårbringa, 1½ lit. vatten, 2 små msk. salt, 3 dillstjälkar.

Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, 5 kkp. köttspad, 2 msk. ättika, 1 msk. socker, 3 msk. fint hackad dill, 1—2 äggvur.

Beredning: Bringan knäcks och tvättas med en duk doppad i hett vatten. Den påsättes i kokande vatten, skummas, saltas och dillstjälkarna illäggas. Köttet får därefter sakta koka med tätt slutet lock, tills det är mört eller 2—3 tim. Det upptages och skäres i för servering lagom stora bitar samt garneras med dill. Spadet silas och skummas.

Smör och mjöl sammanfräses, köttspadet tillsättes litet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka 10 min. Den afsmakas med ättika och socker, hvarefter dillen och den uppvispade äggulan tillsätts och såsen får sjuda, men ej koka.

Risgrynsgröt (f. 6 pers.). 2 kkp. karolinarisgryn, 2 lit. vatten, 5 dcl. tjock grädde, 1 hg. godt smör, 1 msk. salt, 3 msk. socker.

Beredning: Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten och påsätts i kokande vatten samt få koka, tills de äro mjuka. Då tillsättes den till hårdt skum slagna grädden och gröten får ett uppkok. Det kalla smöret iröses och gröten afsmakas med salt och socker.